

ΔΙΕΥΘΥΝΤΑΙ ΚΑΙ ΙΔΙΟΚΤΗΤΑΙ
Μ. Σ. ΒΑΛΛΗΣ & Δ. Π. ΑΛΒΑΝΟΣ

ΧΑΡΑΥΓΗ

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΚΑΙ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ
ΔΙΕΥΘΥΝΟΝΤΑΙ:
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
"ΧΑΡΑΥΓΗΝ,"
ΜΥΤΙΛΗΝΗΝΓΡΑΦΕΙΑ
ΠΑΡΑ ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΗΣ "ΣΑΛΠΙΓΓΟΣ,"
ΜΥΤΙΛΗΝΗΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ
(ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ)

Ο ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ ΤΟΥ ΝΟΥ

(ΔΙΗΓΗΜΑ)

Στοῦ Καρμάνη τὸ καπηλεῖον, ὅπου ἐγίνοντο ἄφθονοι σπονδαὶ εἰς τὸν Διόνυσον, ἐσύχναζον καὶ τινες Ἴταλοὶ σιμὰ εἰς τοὺς δικούς μας, μὲ τοὺς ὁποίους εἶχαν φιλικὰς σχέσεις. Ἄλλ' οἱ πλέον ἀχώριστοι ἦσαν ὁ Ἀντώνιος Ἀλμπέργος, Σικελιώτης ἀπὸ τὴν Κατάνην, μὲ ἠλιοκαῆ Ἑλληνοϊταλικὴν ὄψιν, φέρων τὴν λάβαν τῆς Αἴτηνης εἰς τὴν μορφήν καὶ εἰς τὴν ψυχὴν, σφραγιδοποιός, καὶ ἐν μέρει καλλιτέχνης· ὁ Σαββατῖνος, ἢ Σαλβατῶρος, ἢ Σάλδος, ἢ Σάββας, Ἑβραῖος ἀπὸ τὴν Κέρκυραν, ὁμιλῶν ἱκανὰς γλώσσας, καὶ ἑξασκῶν πολλὰς τέχνας· καὶ ὁ Λύσανδρος Παπαδιονύσης, ἀπὸ τοὺς δικούς μας.

Τρεῖς ἄνθρωποι, τρία θρησκευόμενα, τρεῖς φυλαί. Ὡς κοινὸν γνώρισμα εἶχον μεγάλην κλίσιν εἰς τὰ γιουδέσια, τὰ ὁποῖα παρήγγελλον εἰς ὄλους τοὺς γειτονικοὺς φούρνους, μὲ μακαρόνια πολὺ χονδρὰ, ῥαβδωτά, τὰ ὁποῖα τινὲς ὀνομάζουσι, δὲν εἰξεύρω διατί, σέλινα. Ὁ Ἀντώνιος Ἀλμπέργος, πρὶν ἀκόμα ὁ Σάββας ἀρχίσῃ νὰ μεταβιβάσῃ εἰς τὰ πιάτα, προήρπαζε, κατὰ τὸ ὄχημα τοῦ Σαμοσατέως, ὄχι ὀλίγα ζεστὰ καντὰ μὲ τὰ δάκτυλα.

Ἐπερίσσευεν ὁμως πάντοτε μεζὲς καὶ δι' ἄλλους Ἴταλούς, ὅσοι ἤρχοντο κατόπιν· ὁ Ἀντζελο Μασσίνις ἀμαξοπηγός· ὁ ὕψηλός καὶ τεράστιος Πίντο, ἢ Πίνδος, ὅστις ὡς κυριώτερον ἐπάγγελμα, κατὰ τοὺς χρόνους αὐτοῦ τῆς παρακμῆς, εἶχεν, ἅμα ἐπλησίαζε λαϊκὴ τις ἑορτὴ, νὰ πέρνη σημειώσεις ἀπὸ τῆς γειτονιῆς, καὶ νὰ συντάτῃ κατάλογον, ποῖοι καὶ πόσοι ἐώρταζον, Γιάννηδες, λ. γ. Γιώργηδες, ἢ Κωσταντῆδες· ἢ ποῖαι καὶ πόσαι Μαρίαὶ ἢ Ἑλέναι ἢ Κατῖναι· καί, τὴν πρωΐαν τῆς ἑορτῆς, νὰ ὀδηγῇ τὸν θίασόν του, τὰς πλανοδίους μουσικὰς, εἰς τὰ πρόθυρα, εἰς τὴν σκάλαν τῆς οἰκίας τοῦ ἐορτάζοντος τ' ὄνομά του, διὰ νὰ τονίσουν χαρμόσυνον μέλος, καὶ λάβουν ὡς ἀμοιβὴν χαρτίνην δραχμὴν ἢ καὶ δίδραχμον.

Μαζὶ μ' αὐτοὺς ἤρχετο καὶ ἄλλος Ἴταλὸς Ἀντώνιος, ὡς ἐπάγγελμα ἔχων τὰ ἐμπετάσματα καὶ τὸν εὐτρεπισμὸν οἰκιῶν ἢ δωματίων. Καὶ σιμὰ εἰς τούτους εἰς γέρον παλαιὸς Ἴταλοκερκυραῖος, κατασκευαστὴς ἐστιῶν καὶ ἐπιχρίστης, ὁ μπάριμα-Νιόνιος ὁ Πούπης.

Ὅλοι τὸν ἐγνώριζον τὸν Ἰσραηλίτην Σάλδον ἢ Σαββατῖνον. Εἰς ὄλους εἶχε προσφέρει ἐκδου-

λεύσεις. Οἱ πλεῖστοι ἐξ ὄλων οὐτ' ἐπάτουσαν ποτὲ εἰς τὴν φραγκοκκλησιάν. Μόνος ὁ Ἀντώνιος Ἀλμπέργος ἐκκλησιαζέτο ἅπαξ τοῦ ἔτους, τὴν ἡμέραν τοῦ Πάσχα. Ὁ γέρον Πούπης, καίτοι δυτικός, ἐμίσει τρομερὰ τοὺς «φλάρους», ὅπως τοὺς ὀνόμαζεν, ἐνίοτε δὲ εἰσήρχετο εἰς ἑλληνικοὺς ναοὺς. Τὴν ἡμέραν τοῦ Πάσχα τῶν ὀρθοδόξων, τὸ εἶχε τάξιμον νὰ ὀδοιπορῇ περὶ ἀπὸ τὰς Ἀθήνας εἰς τὸν Πειραιᾶ, ἅμα ἐνύκτωνε τὸ Μέγα Σάββατον, διὰ ν' ἀκούσῃ τὴν Ἀνάστασιν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος. Ἐτρεφεν ὡς Κερκυραῖος εὐλάθειαν εἰς τὸν Ἅγιον.

Οἱ ἄλλοι, βλάσφημοι, ὑβρισταί, μὲ τὸ **Dio cone** καὶ **Dio porco** εἰς τὸ στόμα, ἦσαν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἄθρησκοι. Ἄλλ' ὅταν ὁ Σαλβατῶρος ἢ Σαββατῖνος ἔλειπε, καὶ δὲν ἦτο παρὼν, τὸν ἐμνημόνευον ἀπλῶς διὰ τῆς φράσεως **quello Ebreo**, ἐκεῖνος ὁ Ἑβραῖος.

Κοινῶς εἰς τοὺς δικούς μας ὁ Ἰσραηλίτης ἦτο γνωστός ὑπὸ τὸ ὄνομα Σάββας. Ὀλίγοι ἤξευραν ὅτι ἦτο Ἑβραῖος. Εἷς τινὰς ὁ ἴδιος εἶχε διηγηθῆ ὅτι ἡ οἰκογένειά του εἶχε προσέλθῃ εἰς τὸν Προτεσταντισμὸν, καὶ εἶχε δεχθῆ τὸ βάπτισμα ἢ ῥάντισμα ἐν Κερκύρα. Ἄλλ' εἰς τὸν Λύσανδρον Παπαδιονύσην ὁ μπάριμα-Πούπης, ὅστις ἐφαίνετο νὰ γνωρίζῃ καλὰ ὡς συμπατριώτην του τὸν Σάλδον, εἶχεν εἰπεῖ ὅτι οὗτος ἦτον Λέχος — οὔτε κἂν Ἑβραῖος σωστός· **un bastardo Ebreo**.

Μίαν φορὰν, ἦτον τὴν 5 Δεκεμβρίου, ὁ μπάριμα-Νιόνιος ἠρώτησε πονηρῶς τὸν Σαββατῖνον·

— Ντούγκουε, ἀμῖκο... τραττάρεις σήμερα; Δὲν ἔχεις τ' ὄνομά σου;

Τοῦτο ἐπειδὴ ἦτον ἡ μνήμη τοῦ Ἁγίου Σάββα. Καὶ συγχρόνως ὁ γέρον ἐπαιζε τὴν ματιὰν προσδλέπων τὸν Λύσανδρον. Ἀργότερα ἐξήγησε πρὸς αὐτὸν, ὅτι τὸ καθαντὸ ὄνομα τοῦ Ἑβραίου ἦτον, ὡς φαίνεται, Σαμπατῖν, ἀλλὰ διὰ νὰ φαίνεται τάχα ὡς χριστιανὸς εἰς τοὺς πολλοὺς, τοὺς ἀδιαφόρους καὶ μὴ πολυπραγμονοῦντας, εἶχεν εἰπεῖ ὅτι ἐκαλεῖτο Σάββας. Ὑπάρχουν ἄλλοι, εἶπε, φέροντες ὄνομα Ἰακώβ ἢ Ἀσὴρ ἢ Γιούδα, οἵτινες, ἐρωτώμενοι πῶς ὀνομάζονται, διὰ νὰ φαίνωνται μὲν ὡς χριστιανοί, ἀλλὰ νὰ μὴ πατῶσι καὶ τὴν θρησκευτικὴν των συνείδησιν ἀπαντῶσιν Ἡλίας ἢ Ζαχαρίας, ἐκλέγοντες

μὲ τρόπον μαστορικὸν καὶ σοφιστικὸν, ὄνομα κοινὸν εἰς τὰ δύο θρησκευόμενα.

Ἄλλ' εἰς τὸν Παπαδιονύσην ἀνεκοίνωσέ ποτε ὁ Σάββας ὅτι ἔφερε καὶ τὸ ὄνομα Μισοχώρ, ὡς πρωτότοκος μεταξὺ τῶν ἀδελφῶν του καὶ ὅτι ἦτο ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ Λευί. — Καὶ ὑπάρχουν ἀκόμη φυλαί; ἠρώτησε δύσπιστος ἐκεῖνος.

Ὁ Σάββας μετὰ τινος δισταγμοῦ κατένευσεν.

Κατὰ τὰς ὥρας τῶν ρεμβασμῶν, ὅταν ὁ ἀνθρώπος ἐποτιζέτο «οἶνον καταλύξεως», ὅπως λέγει ὁ Ψαλμός, κ' ἐκάθητο μόνος παρὰ τὴν γωνίαν, πολλάκις ἄρχιζε νὰ ὑποψάλλῃ καθ' ἑαυτὸν, μὲ φωνὴν Ἀγγελικῆς προσευχομένης, διάφορα μέλη τῆς Συναγωγῆς, καθὼς τὸ «Σόμερ Ἰσραὴλ», καὶ τὸ Ἀλλεῖλου-Γιάχ (Αἰνεῖτε τὸν Ἰεχωβά ἢ τὸν ὄντα). Καὶ πολλὰ ρητὰ ἀπεμνημόνευε ἀπὸ τὰς Γραφάς, συχνὰ δὲ στενάζων ἀπήγγελλε· **Κι' ἀβὶ βὲ ἀμὶ ναδζαβού-νι**. Εἶτα ἐπέφερε· **β' Ἀδωνάϊ ἀασπέ-νι** (ὅτι ὁ πατήρ μου καὶ ἡ μήτηρ μου ἐγκατέλιπόν με, ὁ δὲ Κύριος προσελάβετό με).

Ἄλλ' εἰς τὰς ὁμιλητικὰς του ὥρας ἐφαίνετο τέλειος κοσμοπολίτης. Ἐτρωγε κ' ἔπινε, ὄχι μὲ ἀπλησίαν, ἀλλὰ μὲ ἄκραν κοσμιότητα καὶ ταπεινώσειν, μετὰ Ἰταλῶν καὶ Ἑλλήνων.

Δὲν τον ἔμελεν ἂν ὁ Χαχάμης εἶχεν ἐπιθεωρήσει τὰ κρέατα, ἢ ἂν ταῦτα ἦσαν ἀπὸ τὰ πρόσθια ἢ τὰ ὀπίσθια τοῦ προβάτου. Διηγεῖτο ὅτι ἄλλοτε ποτε ἦτον τουαγγάης, αὐτὴ ὑπῆρξεν ἡ πρώτη τέχνη του. Ἐφαίνετο τώρα ὡς ἡλικίας 45 ἐτῶν. Σήμερον, ἐκτὸς ὀλίγων μικρομεσιτειῶν ὅπου ἔκαμνε, πότε πωλῶν, κατὰ παραγγελίαν των τὰ σύνεργα, πότε μικρὰ τεχνήματα, κ' ἐνίοτε τὰ παλαιόρρουχα διαφόρων Ἰταλῶν, τοὺς ὁποίους εἶχε ρημάξει τὸ «κεσσάτι», κατόπιν τῆς ἐπιστρατείας τῆς τότε, ἐδοῆθη τὸν Ἀντώνιον, τὸν ἀγνώστου ἐπωνύμου, εἰς τὴν ἐργασίαν τῶν ἐμπετασμάτων καὶ εὐτρεπισμοῦ. Ἄλλοτε εἰσήρχετο ὡς μισθωτὸς νοσοκόμος εἰς οἰκίας ἀρρώστων Ἰταλῶν, Γερμανῶν ἢ Γάλλων — πρώην ἠθοποιῶν, μουσικῶν καὶ ἄλλων τοιούτων.

Ἀπὸ τὸν εἰρημένον Ἀντώνιον ἐκέρδιζε περισσοτέρας ὑδρεῖς, ἀπειλὰς καὶ προπηλακισμοὺς παρὰ χρήματα. Ἀπὸ τὸ ἔργον τοῦ κατ' οἶκους νοσοκόμου ἔπαιρνε λεπτὰ, τὰ ὅποια ἠθέλε νὰ χαρῆ ὑστερον ἐν ἀνέσει καὶ ραστώνῃ εἰς τὸ γνῶριμον καπηλεῖον.

*
* *

Μόνος ὁ Ἀντώνιος Ἀλμπέργο ὁ Κατανέζος, ὅστις ἦτον, ὡς ὠμολόγει ὁ ἴδιος, πολὺ **δριτζινάλε**, ἀλλὰ πρῶτος καὶ φιλόανθρωπος, ἐφαίνετο νὰ τρέφῃ ἀληθῆ στοργὴν πρὸς τὸν Σαββατῖνον. Μαζὶ ἔτρωγαν ὅλα τὰ γιουδέτσια, μὲ τὰ μακαρόνια τὰ λονδρὰ καὶ ραβδωτὰ καὶ ὁ Παπαδιονύσης τρίτος. Οἱ τρεῖς αὐτοὶ «τὸ εἶχαν δίπορτο». Ἐκαμναν μαζὶ Χριστούγεννα ἀλὰ φράγκα, πρωτοχρονιὰν ἀλλὰ νόδα, καρναβάλια ἀλὰ ἰταλιάνα, κτλ. Καὶ τάλιν μαζὶ ἔκαμναν Χριστούγεννα ἀλὰ Γκρέκα, Ἀϊ-Βασίλη ἀλὰ βέκια, κ' ἀπόκρηφς. Κατόπιν τάλιν Πάσχα ἀλὰ φράγκα, Πάσχα ἀλὰ γκρέκα, μαζὶ πάντοτε. Ἄλλ' ὁ Σαββατῖν ἦτο πλέον κερδισμένος ἀπ' ὅλους. Καὶ τὰς χριστιανικὰς ἐορ-

τὰς ὅλας μαζὶ τοὺς ἐώρταζε, καὶ ποτὲ δὲν ἔλεγεν εἰς τοὺς φίλους του πότε αὐτὸς εἶχε Σκηνοπηγίαν, πότε Ἀζυμα, καὶ πότε Πεντηκοστήν. Ἄλλ' ὅμως εἶνε βέβαιον ὅτι, καὶ οἱ δύο, δὲν θὰ ἠθέλων ποτὲ νὰ συμμετάσχωσι τῶν ἐορτῶν του, καὶ ἂν εἶχε.

Ὁ Ἀλμπέργος, κερδίζων ἀρκετὰ ἀπὸ τὴν τέχνην του, ἐξώδευεν ἀφειδῶς εἰς φαγοπότια καὶ ἄλλας ἀπολαύσεις. Ἦτο χηρευμένος καὶ ἄτεκνος. Ἐδίδεν εἰς τὸν Σάββον ὅλα τὰ παλαιὰ καπέλλα του, σακκάκια, γιλέκα κτλ. Κάποτε τοῦ ἔδιδε λεπτὰ «δανεικὰ κ' ἀγύριστα». Μίαν νύκτα ὁ Σάββας εὐρέθη αἴφνης ἄστεγος. Ἐξήρχετο ἀπὸ ὑπερῶν ξενῶνος, ὅπου εἶχε νοσηλεύσει ἕνα Γερμανὸν διορθωτὴν πιάνων. Ἐν τῷ μεταξύ, ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ ἰδικοῦ του δωματίου, ὅπου εἶχε τὰ ροῦχά του, εἶχε διαρρήξει τὴν θύραν, καὶ τοῦ τὰ εἶχε πετάξει ἔξω αὐθαιρέτως, λόγῳ ὅτι καθυστέρει δύο μηνῶν ἐνοίκια.

Ὁ Σάββος δὲν εἶχε ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνῃ. Ἐξεμυστηρεῦθη τὴν δυσχέρειάν του εἰς τὸν Ἀλμπέργον. Ὁ Ἰταλὸς προθύμως τοῦ προσέφερε ξενίαν. Ὁ κάπηλος παρακληθεὶς ἐπέτρεψε ν' ἀκουμβήσῃ ὁ Σάββας προσωρινῶς τὰ παραπεταμένα πράγματά του εἰς τὸ ὑπόγειον τῶν οἴνων, καὶ οἱ δύο διηυθύνθησαν περὶ ὥραν ἐνδεκάτην εἰς τὸ οἶκημα τοῦ Ἀλμπέργου.

Ἦτον εἰς μίαν πάροδον τῆς ὁδοῦ Αἰόλου, πρὸς τὸ ἀνατολικὸν μέρος. Μόλις εἶχον ἀποκοιμηθῆ, φωναὶ καὶ θόρυβος τοὺς ἐξύπνησε. Ὁ οἰκοδεσπότης τοὺς ἔκρουε τὴν θύραν, μὲ ἀπόφασιν νὰ τὴν σπάσῃ.

— **Ξυπνάτε!... τρεχάτε!... Καίόμεστε!**

Μεγάλῃ φλόξ τοὺς ἐθάμβωσε, καὶ καπνὸς τοὺς ἔπνιγε. Ἡ οἰκία εἶχε κολλήσει φωτιὰν πρὸς τὴν μίαν γωνίαν, εἰς ἕνα θάλαμον παραπέρα ἀπὸ τὸ χάρισμα τὸ ὁποῖον κατεῖχεν ὁ Ἀντώνιος. Ἦτον μεσάνυχτα περασμένα.

Ὁ Ἰταλὸς ἐφόρεσεν ἐν τάχει ὑποδήματα, περισκελίδα, κ' ἐπανωφόρι — μόνον τὸ κολλάρο μὲ τὸν λαιμοδέτην ἐξεχνοῦσε — κ' ἠθέλησε νὰ τρέξῃ εἰς βοήθειαν. Ὁ Σάββας, ὅστις εἶχε κοιμηθῆ μὲ τὰ φορέματά του, ὡς εἶκός, ὅπως στρατιώτης τοῦ μεταβατικοῦ, ὡσὰν νὰ ἐγνώριζε τὸ μέλλον, ἐστάθη κ' ἐκύτταξε κατὰ τὴν πόρταν, τὸν διάδρομον, καὶ τὴν σκάλαν.

— **Τώρα, ἔρχουμαι!... Νερὸ ἔκει;... Ἄ, πεκνᾶτο!** Ὅλοι νὰ ντώσουμε βοήθεια, ἔκραξεν ὁ Ἀντώνιος.

— **Τρεχάτε, γρήγορα!** στὴν πόρτα! ἔκραξεν ὁ σπιτονοικοκύρης. Ἐσεῖς, καὶ τὰ πράγματά σας νὰ γλυτώσετε. Μὴ σᾶς μέλη γιὰ τὸ σπίτι.

Καὶ μὲ τὰς χεῖρας ὤθει τὸν Ἀντώνιον πρὸς τὴν σκάλαν, κ' ἐτράβα πρὸς τὰ ἔξω τὴν κασέλαν τοῦ Ἰταλοῦ, τὴν τράπεζαν μὲ τὰ ἐργαλεῖα, καὶ τὰς σινδόνας του.

Ὁ Σάββας ἐπῆρε τὸ καπέλλο του, καὶ ἤδη διευθύνετο πρὸς τὸν διάδρομον καὶ τὴν ἐξώπορταν.

— **Σάλβο! Σάλβο!** ντόβε βάϊ; ἔκραξεν ὁ Ἰταλός. Ντά μι οὔνα μάνο. (Ποῦ πᾶς; δός μοι χεῖρα βοηθείας).

Ὁ σπιτονοικοκύρης ἐπέμενεν ὅτι ἔπρεπε νὰ φύγουν τὸ ταχύτερον. Ἦτον κατὰ Μάρτιον. Ὁ Ἀντώνιος εἶχε προπληρώσει καὶ τὴν τριμηνίαν.

— Τρέξατε, γλήγορα!... Τὰ πράγματα νὰ γλυτώστε.

Ὁ Ἀλμπέργος ἐξηκολούθει νὰ φωνάζῃ·

— Μά, Σάλβο!... οὐν πόκο ἀσσιστάντσα. (ὀλίγη βοήθειαν).

Καὶ ὁ Ἑβραῖος εἰς ἀπάντησιν·

— Μὰ δὲν ἐκατάλαβες ἀκόμα;... νὸν ἄϊ καπίτο;... *Νὸν τὸ ἔ ἀσσιστάντσα, μὰ σικουράντσα.* (Δὲν ἔχει βοήθειαν, ἔχει ἀσφάλειαν).

* *

Ὡς τόσον, τοῦ ἀγαθοῦ Καταναίου ἐκάησαν τὰ μισὰ ροῦχά του ἀπὸ τὴν πυρκαϊάν, καὶ τινα μικρὰ ἐργαλεῖα τῆς τέχνης του ἔγειναν ἄφαντα. Ἀργότερα ὁ Ἀλμπέργος ἐξωμολογεῖτο τὸ παράπονόν του εἰς τὸν Λύσανδρον Παπαδιονύσην.

— Ἄ, κόζα βολέτε;... μὰ κουέλλι Ἐμπρέϊ, νὸν σὶ μάντζα. (Αὐτοὶ οἱ Ἑβραῖοι, δὲν τρώγονται).

Εἶχε χάλασαι ἡ καρδιά του, καὶ πολὺς παρῆλθε χρόνος ἐωσότου ἀρχίσῃ πάλιν νὰ τὸν χωνεύῃ. Καὶ ποτὲ ὁ Σάλβος δὲν ἀνέκτησε τὴν προτέραν του εὖνοιαν.

Εὐτυχῶς, τὰς ἡμέρας ἐκεῖνας ὁ Σαββατὶν συνέσφιγξε πολὺ τοὺς φιλικούς δεσμούς του μὲ τὸν γερο-Πούπην τὸν Κερκυραῖον. Οὗτος κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον εἶχεν ἐπανακάμψῃ ἀπὸ ἓν ταξίδι εἰς Σμύρνην, ὅπου εἶχε διατρίψῃ πολλοὺς μῆνας. Τὸν παλαιὸν καιρὸν εἶχε φθείρει εἰς τὴν Σμύρνην ὅλα τὰ νειᾶτά του. Εἶχε γλεντίσει κόσμον ἐκεῖ.

Σκίαθος.

Ἄλ. Παπαδιαμάντης.

(Ἐπεταί συνέχεια).

ΧΑΡᾶ

Μακρὰ ἔπο μᾶς τὰ κυπαρίσια
κ' ἡ μάντρα ἢ κάτασπρη κεῖ κάτω,
ποὺ μέσα κλείνει τοῦ θανάτου
τὸ μοναστήρι τὸ φριχτό.

Μακρὰ ἔπο μᾶς τὰ κυπαρίσια
ποὺ σκύβουν καὶ φιλοῦν τοὺς τάφους. —
Θέλω γιομάτο τὸ ποτήρι
μένα κρασὶ γλυκό, τσουχτό.

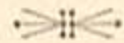
[Ἀθήνα, 2. 2. 10]

Γ. Ἐλευθερουλάκης

ΑΠΟ ΤΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

ΤΟΥ „ΠΑΡΑΝΘΡΩΠΟΥ“

Κᾶτι μοῦ φιθύριζαν
Σὰν παράπονα δεντρήσια
Σὰ θανάτου κλάματα
Τὰ θλιμμένα κυπαρίσια.

Καὶ τ' ἀγέρι μοῦ φερνεῖν
Ἀπ' τὰ γκρεμισμένα κάστρα
Σὰν κατάρας μυστικιάς
Μιά βοή κοσμογαλάστρα.

Κ' ἔσκυφα βαριόκαρδος
Στ' ἄχαρα σπλαχνόστηθά μου
Κ' ἐννοιωσα ἄξαφνα ὁ φτωχὸς
Ποὺ ἦταν ἡ φτωχὴ καρδιά μου.

Θ. Θεοδωρίδης

Ἡ ΔΟΞᾶ

(ΠΡΟΣ ΕΞΟΡΙΣΤΟΝ ΠΟΙΗΤΗΝ)

(Κατὰ Λαμαρτίνον).

Μεγαλόψυχοι ὁδοιπόροι τοῦ βίου, ὑπὸ τῶν κλεινῶν τῆς Μνημοσύνης θυγατέρων εὐνοηθέντες, δύο διάφοροι ἀτραποὶ πρὸ τῶν βημάτων ὑμῶν ἀνοίγονται· ἡ μία ὀδηγεῖ εἰς τὴν εὐτυχίαν, ἡ ἄλλη ἄγει εἰς τὴν δόξαν. Ἐκλέξατε, θνητοί, ἐκείνην, ἡ ὁποία σᾶς ἀρέσκει.

Ἡ ἰδική σου μοῖρα, Μανουήλ, τὸν κοινὸν νό-

μον ήκολούθησεν. Ἡ Μοῦσα σὲ ἐμέθυσε μὲ πρόωρα εὐνοίας μειδιάματα, αἱ ἡμέραι σου ἐξυφάνθησαν μὲ δόξης ὁμοῦ καὶ δυστυχίας νήματα, καὶ διὰ τοῦτο πονεῖς καὶ δακρῦεις καὶ τήκεσαι!

Αἰσχύνου, ἐρυθρία μάλλον, αἰθέριε, ψάλτα προκειμένου νὰ φθονήσης τὴν ἄδοξον, τὴν στείραν τοῦ χύδην ὄχλου εὐτυχίαν, τὴν ὁποίαν διακαῶς ποθεῖ ἡ καρδιά καὶ ἡδέως ὄνειροπολεῖ αὐτοῦ ἡ διάνοια. Οἱ θεοὶ ἐπεφύλαξαν εἰς αὐτὸν ὅλα τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς, ἀλλ' ἡ λύρα ἀνήκει εἰς ἡμᾶς.

Ἰδικόν σου κτῆμα εἶνε οἱ αἰῶνες καὶ πατρίς σου ὁ κόσμος ὁ οἰκούμενος. Ὅταν δὲν θὰ ὑπάρχωμεν πλέον, βωμούς θὰ ἔχη ἡ σκιά ἡμῶν, πρὸ τῶν ὁποίων ἡ δικαιοσύνη τοῦ μέλλοντος ἀθανάτους τιμὰς παρασκευάζει εἰς τὸ πνεῦμά σου.

Ὅμοίως ὁ ὑπερήφανος ἀετὸς ἐκ τῆς χώρας τῶν ἀστραπῶν καὶ τῶν βροντῶν τινάσσεται καὶ, τὴν θρασεῖαν πτῆσίν του κρατῶν, φαίνεται λέγων εἰς τοὺς θνητοὺς: „Ἐγεννήθην ἐκ τῆς γῆς, ἀλλὰ κατοικία μου εἶνε οἱ οὐρανοὶ οἱ ἀτέρμονες“.

Ναί, σὲ ἀναμένει ἡ δόξα· ἀλλὰ στήθι καὶ καλῶς ἰδὲ ἀντὶ πόσου τιμήματος εἰς τὰ ἱερά ἐκεῖνά τις προαῦλια εἰσέρχεται. Παρατήρησον ἡ Δυστυχία, καθημένη πρὸ τῆς θύρας τοῦ ναοῦ, ζηλοτύπως τὰς βαθμίδας φυλάττει.

Ἐνταῦθα ὑπάρχει γέρον, τὸν ὁποῖον ἡ Ἰωνία ἡ ἀχάριστος εἶδεν ἀπὸ θαλάσσης εἰς θάλασσαν τὴν δυστυχίαν αὐτοῦ περιάγοντα. Τυφλός, ἐζήτει μὲ τοῦ θεσπεσίου πνεύματος του τὴν τιμὴν τεμάχιον ἄρτου βεβρεγμένον μὲ δάκρυα. Ἐκεῖ ὁ Τάσσοσ, ὑπὸ μοιραίας πυρπολούμενος φλογός, εἰς τὰ δεσμὰ τὸ πνεῦμά του ἐξαγνίζων καὶ τὸν ἔρωτα, καθ' ἣν στιγμὴν τὴν τροπαιοφόρον νὰ δρέψῃ δάφνην ἐτοιμάζεται, εἰς τὰν ἡλια τοῦ Ἄδου βασιλεία κατέρχεται.

Πανταχοῦ δυστυχεῖς, προγεγραμμένοι, θύματα κατὰ τῆς μοίρας καὶ κατὰ τῶν δημίων παλαιόντα. Θὰ ἔλεγέ τις ὅτι ὁ οὐρανὸς τὰ περισσότερα δεινὰ διὰ τὰς μάλλον μεγαλοψύχους ὑπάρξεις ἐπεφύλαξεν.

Ἡ λύρα σου λοιπὸν ἄς σιγήσῃ ἡ πολύστονος. Τῶν καρδιῶν τῶν ἀνευ αἰσθημάτων καὶ ἀρετῆς ἡ δυστυχία εἶνε ὁ σκόπελος. Ἄλλ' εἰς σέ, ἐκθρονισμένε βασιλεῦ, εἶθε τὰ δεινὰ τοῦ βίου νὰ ἐμπνέωσι μεγαλόφρονα ὑπερηφάνειαν!

Τί πρὸς σέ, ἂν τὸ βάρβαρον ἐκεῖνο κέλευσμα δέσμιον σὲ κρατεῖ μακρὰν τῶν ἐρατεινῶν ὀχθῶν, αἱ ὁποῖαι ὑπῆρξαν τὸ λίκνον σου; Διατί

νὰ θλίβεσαι διανοούμενος ποῦ ἡ μοῖρα σοὶ προετοιμάζει τὸ ἔνδοξον μνήμά σου;

Οὔτε ἡ ἐξορία, οὔτε αἱ ἀλύσεις τῶν ἀπηνῶν τοῦ Τάγου τυράννων θὰ δεσμεύσωσί ποτε τὴν δόξαν σου ἐκεῖ, ἔνθα θὰ ἀφήσης τὴν ἐσχάτην πνοήν. Ἡ Λισσαβὼν*) τὴν ἀπαιτεῖ, εἶνε ἡ κληρονομία, τὴν ὁποίαν θὰ καταλίπῃς εἰς αὐτήν!

Ὅσοι παρεγνώρισαν αὐτήν, θὰ κλαύσωσι τὸς ἄνδρα τὸν δαιμόνιον. Αἱ Ἀθηναί εἰς τοὺς ἐξορίστους ἀνοίγουσι τὸ Πάνθεον αὐτῶν. Ὁ Κοριολανὸς ἐκπνέει, καὶ τὰ παιδιά τῆς Ρώμης διεκδικοῦσι τοῦ ὀνόματός του τὴν μνήμην τὴν αἰθαλήν.

Ὁ Ὀβίδιος πρὶν ἢ εἰς τὰς ζοφεράς τοῦ Ἄδου χώρας καταβῆ, εἰς τὸν οὐρανὸν ὑψώνει ἰκέτιδας τὰς χεῖράς του. Εἰς τοὺς τραχεῖς Σαρμάτας ἐκληροδότησε τὴν κόριν του, εἰς τοὺς Ρωμαίους τὴν δόξαν του.

Ἐν Μυτιλήνῃ.

M. I. M.

ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ

ὦ θεῖον δῶρον!
χθὲς ὅπου σὲ εἶδα
ὡσὰν ὁ οὐρανὸς νὰ μ' ἄκουσ' ἐπὶ τέλους
καὶ σ' ἔστειλε ἐξαφνικὰ
πρὶν οἱ κροῦνοι ἀνοίξουν
τῶν δακρύων μου.

Μοῦ φάνηκες σὰν ὀπτασία.
Ἄρά γε ἔτρεχες γιὰ μένα;
Ναί, ἐμένα ἀποζητοῦσες
καὶ ἡ ψυχὴ ἐνίκησε
στὸ κράτος τῆς τὸ ἀήττητο
ἡ ψυχὴ τοῦ ὀνείρου.

Χρόνια ἐπέρασαν
καὶ σ' ἀγαπῶ ἀκόμα,
ἡμέρες νέες φεύγουν
καὶ πάλιν σ' ἀγαπῶ
Καὶ τοῦ Ἄδου τὰς πύλας
ἄφοβα ὁ ἔρωσ μου θὰ κρούσῃ.

[Ἀθηναί].

Γερ. Βῶκος

*) Ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος Πορτογάλλος ποιητῆς, τὰ μάλιστα ἐν τῇ πατρίδι του φημισθεὶς καὶ δοξασθεὶς, ἠναγκάσθη τῷ 1817 ἔνεκα πολιτικῶν ἀντιδράσεων νὰ καταφύγῃ εἰς Παρισίους, ἔνθα ἐπιπόνως ἐπορίζετο τὸν ἄρτον τοῦ γήρατός του διδάσκων τὴν γλῶσσαν τοῦ ἔθνους του. Νεαρὰ μοναχὴ θελκτικῆς καλλονῆς καὶ ἀπολύτου ἀφοσιώσεως ἦτο ἡ μόνη παραμυθία τοῦ γηραιοῦ ποιητοῦ ἐν τῷ τόπῳ τῆς ἐξορίας του.

ΑΡΧΑΙΑ ΑΝΘΟΠΩΛΙΣ

(Έργον τοῦ ζωγράφου Κόμαν.)

ΠΕΤΡΑΡΧΗ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ (*)

Πρὸς τὸν Δέλλο ντὲ Πιέτρο Στέφανον,
(εὐγενῆ Ρωμαῖον).

Ἔχω ἓνα μικρὸ κῆπο ποῦ ξυπνᾷ τὴ σβυσμένη μου φλόγα, ξαναθυμίζοντας τοὺς γλυκοὺς πόθους τῆς περασμένης ζωῆς. Ἐκεῖ μέσα τ' ἀνοίξι ἀτίκα λουλούδια στολίζουν τὴν πρασινάδα· στὴν καρδιὰ τοῦ καλοκαιριοῦ, ὅταν ὁ ἥλιος εἶναι πολὺ ψηλὰ, βρῖσκει κανεὶς χίλια σκιερὰ καταφύγια· τὸ φθινόπωρο ἐδῶ δίδει γλυκύτετους καρπούς, καὶ μέσ' στὸν χειμῶνα ὁ ἥλιος ζφογονεῖ μὲ τῆς ἀκτίνες του. Τὰ μελωδικὰ τραγούδια τῶν πουλιῶν μέσ' στῆς σκιάδες καὶ τὰ γελαστά τους χρώματα φέρνουν τὴν χαρὰ. Τὸ ἀηδόνι, ὁ βασιληᾶς ἀνάμεσα στοὺς κελαιδιστάδες τοῦ δάσους, μαγεύει μὲ τῆς μελωδίες του. Ἄλλὰ ἓνα μικρὸ πουλι τὸ ξεπερνάει μὲ τὸ ἀρμονικὸ του κελάδημα. Τὸ ἐπρόσεξα πάντοτε σὰν τὸ ἔδλεπα νὰ κρύβεται μέσα στὰ σκιερὰ φυλλώματα, στὸ ὕψος ἑνὸς φουντωτοῦ δέντρου. Εἶνε πολὺ ὡμορφὸ πουλάκι· δὲν ξέρω νὰ τοῦ δώσω τ' ὄνομά του, ἴσως τοῦ τὸ δώσετε σεῖς, διαβάζοντας τὴν περιγραφή μου. Ἔχει κεφάλι μαῦρο καὶ φτερὰ πράσινα καὶ τοῦ ἀρέσει νὰ πετᾷ κάτω ἀπὸ τῆς κληματίδες· ποτὲ σῶμα τόσῳ μικρὸ δὲν ἔδγαλε φωνὴ γλυκύτερη, καὶ δὲν μπόρεσε καλλίτερα νὰ θέλξη τὴν ἀκοή.

Ὅλα αὐτὰ, ἀνασκαλεύοντας ἀκατάπανστα τὴν σβυσμένη φλόγα στὸ βάθος τῆς καρδιάς μου, μὲ κάνουν νὰ φοβᾶμαι μιὰ πυρκαϊὰ, ποῦ τὴν ἐγνώρισσα πολὺ καλά. Εἶχ' ἀπαρνηθῆ τὴν ἀγάπη, κ' εἶναι πολὺς καιρὸς τώρα. Μ' ὅλα ταῦτα ὁ Ἔρως ἐμάζεψε πάλι ὅλα του τὰ ὄπλα καὶ τὰ χρυσὰ του βέλη. Τὸν εἶδα ν' ἀκονίζη τὰ δόρατά του σὲ μιὰ ἀλαφρὴ πέτρα καὶ νὰ δοκιμάζη μὲ τὸ δάχτυλο τὴν κόψι τῆς ἀκονισμένης αἰχμῆς. Τὸν εἶδα νὰ τεντώνη σιγὰ-σιγὰ τὰ φονικά του τόξα, καὶ στηρίζοντάς τα ἀπάνω στὸ γόνατο πότε νὰ σφίγγη τῆς κυρτωμένες ἄκρες τους, πότε νὰ τεντώνη τῆς δλέθριες χορδές.

Ποῦ νὰ φύγω; Τί νὰ κάνω; Ἀφοῦ οὔτε ἡ

(*) Στὸ πρωτότυπο εἶνε γραμμένες σὲ στίχους λατινικούς· στὴν ἐπιστολὴν αὐτὴν ὁ ποιητὴς ἀφηγεῖται πῶς ἡ *Vaucluse* ξυπνάει τὸν ἔρωτά του ποῦ τὸν ἐνόμιζ σβυσμένο. Πρόκειται γιὰ τὸν περίφημον ἔρωτά του μὲ τὴν Λάουρα ντὲ Νόβες (γεννήθηκε πλησίον τοῦ Ἀβινιὸν κα' ἀπέθανε τῷ 1348), τὴν ἐνδοξὴν γιὰ τὴν καλλονὴ τῆς, ποῦ ἀπεθανάτισε μὲ τοὺς στίχους του ὁ μεγάλος Ἰταλὸς ποιητὴς.

βαθειὲς θάλασσες, οὔτε ἡ Ἄλπεις ἢ ψηλές, οὔτε ἡ μακρινὲς ἀπουσίες μπόρεσαν νὰ μοῦ κάνουν τίποτα. Γιὰ λίγο ἀνατέλλουν ἡμέρες πειὸ γαλήνης καὶ ζητῶ τὴν εἰρήνην ἀπ' τὸν ἐχθρό μου τὸν ὀπλισμένο μὲ φαρέτρα. Μοῦ ἀρνεῖται, ξαναρχίζει τὸν πόλεμο καὶ, ὦ θαῦμα! ὁ φτερωτὸς ἐχθρὸς μου παντοῦ καὶ πάντοτε φανερῶνεται μπροστά μου ἀπειλητικός. Ὁμολογῶ ὅτι τρομάζω μήπως ξαναοίξη ἡ παληὰ μου πληγὴ ἀπὸ κανένα νέο βέλος. Χίλια περιστατικὰ τὸ βοηθοῦν. Μόνη ἡ θεὰ τῶν τοπίων συνεργάζεται μαζί του, τόσῳ ὁ φλύαρος ζέφυρος συναγωνίζεται μὲ τὸ τραγοῦδι τῶν πουλιῶν, τόσῳ τὰ θελκτικὰ χρώματα εἶναι ἀρμονισμένα μὲ τῆς θείες μυρωδιές· τὰ λουλούδια παραγγαίνουν στὴν ὡμορφιὰ μὲ τὰ φυλλώματα, ἡ γλὸς μὲ τὰ λουλούδια· τὰ κρῖνα τὴν διαμφοισθητοῦν ἀπὸ τοὺς ναρκίσσους, καὶ τὰ τριαντάφυλλα ἀπὸ τῆς βιολέττες.

Τί νὰ εἰπῶ γιὰ τὰ μαλακὰ ξαπλώματα πάνω στὴν καταπράσινη γλὸς, στῆς ὄχθες; γιὰ τοὺς γλυκοὺς καὶ ἀνάλαφρους ὕπνους στῆς πρασινάδες; γιὰ τὸ μουρμούρισμα τοῦ τρεχομένου νεροῦ καὶ τοὺς γλυκὸς ἐλιγμούς του; Τί νὰ εἰπῶ γιὰ τὰ μελωδικὰ τραγούδια ποῦ τὴν αἰθρία νύχτα, τὴν αὐγὴ ἢ τὸ δειλινὸ μιὰ ὡμορφη νεράϊδα τραγουδοῦσε μ' ἀγγελικὴ φωνὴ στὴν ἀντικρυνὴν ὄχθη; Αὐτὴ ἡ νύμφη θὰ συγκινοῦσε τοὺς οὐρανόους θεοὺς καὶ θάκανε τὸν κεραυνὸ νὰ πέση ἀπ' τὰ χέρια τοῦ Διός. Θὰ μπορούσε νὰ σπᾶση καὶ τὸ πειὸ σκληρὸ διαμάντι μὲ τὴν λάμψι τῶν παρθενικῶν ματιῶν τῆς, ἀπολύτων κυριάρχων τῆς καρδιάς ποῦθελαν πληγώση. Ἔχουνε μέσα τους τὰ μάτια αὐτὰ λαμπάδες μυστικὲς καὶ μιὰ φωτιὰ συνένοχη. Ἀπὸ κεῖ μέσα ἐξακόντιζε τῆς φλόγες του καὶ τὰ βέλη του τὰ πυρακτωμένα τὸ παιδάκι πούτρεχε ἐδῶ κ' ἐκεῖ εὐθυμα μέσ' στὸν κῆπο μου. Θυμᾶμαι ὅλα αὐτὰ καὶ μ' ἀρέσει νὰ τὰ ξαναθυμᾶμαι.

Ἀθανάσιος Π. Μίχας.

(Ἀθηναί.)

ΤΑ ΚΑΡΦΙΑ

ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΣΚΗΝΗ

ΠΡΟΣΩΠΑ

ΣΤΕΛΙΟΣ

Μιά καμαριέρα

ΕΛΕΝΗ γυναίκα του.

Δύο κοριτσάκια 10-12 χρονών.

ΛΕΩΝΙΔΑΣ

(Η σκηνή στην Αθήνα στον καιρό μας).

(Σαλονάκι στο σπίτι του Στέλιου, κομμάτι επιπλωμένο, μὰ σὲ φανερὴ ἀταξία. Φαίνεται πὼς βρίσκεται ἀπὸ πολλὰς ἡμέρας ἀσυγύριστο. Ἡ καρέκλες καὶ ἡ πολυθρόνες ἔξω ἀπὸ τὴ συνειθισμένη τους θέση. Σένα χρυστάλλινο ἀνθογυάλι ἕνα μπουκέτο μαραμίνες ἀνεμῶνες, ἔχασαν πειὰ ὅλα τους σχεδὸν τὰ φύλλα, ποῦ κοίτονται σκορπισμένα στὸ μάρμαρο τοῦ κοιμοδίνου καὶ στὸ πάτωμα, χωρὶς νὰ σκεφθῆ κανεὶς νὰ τὰ σηκώση. Στὸ χαλὶ φαίνονται ἀχνάρια λασπωμένων παπουτσιῶν, δείχνοντας ὅτι πολλοὶ ξένοι ἀπρόσεκτα καὶ βιαστικὰ περᾶσαν ἐκεῖθεν. Ὁ μπερντιές ἐνὸς παραθύρου εἶνε λιγάκι ἀνασυρμένος πρὸς τὸ χροσὸ πόμολο καὶ τὸ πρῶνὸ φῶς μπαίνει ἀπὸ τὸ ἀνοιγμα, ἀπλώνοντας μιὰ ἄσπρη λουρίδα στὰ σκοτισμένα ἐπιπλα. — Ἀπὸ τὴ γειτονικὴ κάμαρα φτάνει τὸ πικρὸ παράπονο ἀπαρηγόρητης γυναίκας. Καὶ σὲ ὅλο τὸ ἀρχοντικὸ σπίτι ἀπλώνεται ἕνα χαμηλόφωνο μουρμούρισμα, ἕνα βιαστικὸ περπάτημα πολλῶν ἀνθρώπων, κακὰ συγκρατημένο. Ἐπειτα σὲ διαλείμματα σιωπῆ).

ΣΤΕΛΙΟΣ. (Εἶναι τριανταπέντε χρονῶν, μὰ ἡ κουρασμένη ὄψη του τὸν δείχνει μεγαλύτερο. Σωριασμένος σὲ μιὰ πολυθρόνα, ἀκούει προσεκτικὰ τὸ μακρυνὸ καὶ ἄκρότατο κλάμα. Κάθε τόσο τὰ μάτια του γεμίζουν δάκρυα. Δαγκώνει τὰ χεῖλη νευρικὰ γιὰ νὰ μὴν ξεσπάση σὲ λυγμούς. Τὸ κλάμα λίγο-λίγο σβύνει).

ΛΕΩΝΙΔΑΣ (Τριάντα χρονῶν. Χύνεται στὴ σκηνὴ λαχανιάζοντας, σαστισμένος). — Ποῦ εἶνε; ... Ποῦ εἶνε; ... (Βλέπει τὸ Στέλιο. Σάφνου στέκεται σὰ νὰ κατάλαβε τί συμβαίνει. Φέρνει τὰ χέρια στὸ πρόσωπο δείχνοντας μεγάλο ψυχικὸ πάλαιμα καὶ μὲ φωνὴ ποῦ ἀγωνίζεται νὰ τὴν κάμη σταθερώτερη, χωρὶς νὰ τὸ κατορθῶν, ρωτᾷ τὸ Στέλιο). — Ποῦ εἶνε ἡ μικρούλα, Στέλιο; Ἀποκρίσου μου! Τί κάνει ἡ Φοῦλα; Τί εἶπε ὁ γιατρός; Θὰ γιατρευτῆ, δὲν εἶνε ἀλήθεια; ... Δὲ χάθηκε κάθε ἐλπίδα, Στέλιο; ... Μὰ γιατί δὲ μοῦ ἀπαντᾷς, βρὲ ἀδελφέ; ...

(Μία καμαριέρα μαυροντυμένη περνᾷ στὸ βάθος τῆς σκηνῆς, κρατῶντας ἕνα μπουκέτο λευκὰ τριαντάφυλλα. Δύο κοριτσάκια ἀσπροντυμένα, κρατῶντας μεγάλες λαμπάδες τὴν ἀκολουθᾶνε).

ΛΕΩΝΙΔΑΣ (Βλέποντάς τα). — Τί κερὶ εἶνε αὐτά; Τί λουλούδια; Γιατί φορᾷ μαῦρα ἢ καμαριέρα σας; (Μὲ βαθεῖα ἀγωνία) Μίλησέ μου, Στέλιο, γιὰ τ' ὄνομα τοῦ Θεοῦ, μίλησέ μου. (Κυττάζοντας τὸν κατάματα). Τί; πέθανε; ... Παναγία μου! Πέθανε! ... (Ξεσπᾷ σὲ θρήνους) Ἐφτασα πολὺ ἀργά! ... Πολὺ ἀργά! (Σωριάζεται ἀπελπισμένος σὲ μιὰ πολυθρόνα).

ΣΤΕΛΙΟΣ (Τὸν κυττάζει καλά. Μιὰ σκέψη μέσα στὸ σκοτάδι τοῦ μυαλοῦ του ψάχνει νὰ βρῆ τὸ δρόμο της). — Ναί, ἔφτασες πολὺ ἀργά, Λεωνίδα. Ἡ δυστυχία μπῆκε ὀρμητικὰ στὸ σπίτι μου. ... Πέθανε ἡ Φοῦλα!

ΛΕΩΝΙΔΑΣ (Σὰν ἠχώ). — Πέθανε ἡ Φοῦλα! ... Τί ἀστροπελέκι! ... Γιατί νὰ τὸ ρίξη ὁ οὐρανός; ΣΤΕΛΙΟΣ. — Αὐτὸ στέκουμαι τώρα ῥωτῶντας κι' ἐγώ. Γιατί νὰν τὸ ρίξη;

ΛΕΩΝΙΔΑΣ. — Ἐπρεπε ὅμως νὰ μὲ εἰδοποιήσης εὐθὺς ἅμα φανήκανε τὰ πρῶτα σημάδια τοῦ διφτερίτη.

ΣΤΕΛΙΟΣ. — Γιατί; ... Γιατί νὰ σὲ εἰδοποιήσω;

ΛΕΩΝΙΔΑΣ (Κομπάζοντας). — Γιατί ἤξευρες πόσο τὴν ἀγαποῦσα. ἤξευρες πόσο τὸ λάτρευα τὸ χλιόμορφο ἀγγελοῦδι μὲ τὰ ξανθὰ μαλλιά καὶ τὰ γαλάζια μάτια τὸ ἤξευρες, Στέλιο.

ΣΤΕΛΙΟΣ. — Ναί, εἶνε ἀλήθεια. Μὰ ἐσὺ δὲν ἤσουν παρὰ ἕνας φίλος. Τίποτε ἄλλο. Καὶ ἂν ἡ Ἐλένη δὲν σκεφτότανε νὰ σοῦ τηλεγραφήση στὴν Πάτρα, δὲ θὰ μάθαινες τὸ θάνατο, παρὰ μεθαῦριο ποῦ θὰ λάβαινες τὸ νεκρῶσιμο τῆς κηδείας. Εἶχα σκοπὸ νὰ σοῦ στείλω ἕνα.

ΛΕΩΝΙΔΑΣ (Διακόβοντάς τον). — Θὰ ἦτανε φρικαλέο!

ΣΤΕΛΙΟΣ. — Γιατί; Μήπως ἔτσι δὲν εἰδοποιῶνε οἱ φίλοι τοὺς φίλους στῆς γέννες καὶ στοὺς θανάτους, στοὺς γάμους καὶ στῆς κηδεῖες, στῆς χαρὲς καὶ στῆς λύπες; Ἐνα χαρὶ μὲ μαῦρο περιθώριο, μὲ λίγες τυπωμένες γραμμὲς ἀπάνου καὶ τὸ χροεὸς μας ἔγεινε. Ἡ ἀληθινὴ θλίψη καὶ ἡ ἀληθινὴ χαρὰ μὲς στὸ σπίτι μας, πρεπε νὰ μένουνε ἐκεῖ ποῦ μπήκανε.

ΛΕΩΝΙΔΑΣ. — Πῶς μιλάς ἔτσι, Στέλιο; Ξέρεις ἐσὺ πόσο μεγάλη εἶνε ἡ θλίψη μου αὐτὴ τὴ στιγμῆ;

ΣΤΕΛΙΟΣ. — Ὅχι βέβαια μεγαλύτερη ἀπὸ τὴν δική μας ποῦ εἶδαμε τὴ Φοῦλα νὰ ξεψυχᾷ στὰ χέρια μας.

ΛΕΩΝΙΔΑΣ (Μὲ παράπονο). — Ἐσεῖς τοῦλάχιστον εἶχατε αὐτὴ τὴν παρηγοριά.

ΣΤΕΛΙΟΣ (Ἀγριεύοντας ἄξαφνα). — Παρηγοριά ποῦ δὲν μποροῦσες νὰ τὴν ἔχης ἐσὺ! Ποῦ δὲν εἶχες κανένα δικαίωμα σὲ αὐτὴ!

ΛΕΩΝΙΔΑΣ (Γυρίζοντας στὸν ἑαυτὸ του δειλά). — Δίκηο ἔχεις... Συχώρου με, Στέλιο. Δὲν ξέρω τί λέω... Ὅταν ἔφθασα ἐδῶ δὲν ἐπίστευα νὰ τὴν βρῶ πεθαμένη. Ἐλεγα πῶς θὰ ἦτανε πειὸ βαρυνά, μὰ πεθαμένη... (ἀναστενάζοντας) πεθαμένη ποτέ... Συμπάθα, Στέλιο, ἕνα ξένο ποῦ θέλει νὰ μοιραστῆ τὸν πόνο σας. Ξέρεις πόσο τὴν ἀγαποῦσα...

ΣΤΕΛΙΟΣ. — Ναί, τὸ ξέρω...

ΛΕΩΝΙΔΑΣ (Βιάζοντας τὸν ἑαυτὸ του νὰ συγκρατηθῆ). — Σὲ μιὰ τέτοια περίσταση ἕνας φίλος δὲν πρεπε νὰ λή παρὰ λόγια παρηγοριάς.

ΣΤΕΛΙΟΣ (Ξηρά). — Εὐχαριστῶ.

ΛΕΩΝΙΔΑΣ. — Καὶ τώρα ποῦ εἶνε;

ΣΤΕΛΙΟΣ (Δείχνει τὴ δεξιὰ πόρτα). — Σ' ἐκείνη τὴν κάμαρα.

ΛΕΩΝΙΔΑΣ (Δειλά). — Θα ήθελα νὰ τὴν ἰδῶ...
μιά φορά ἀκόμη...

ΣΤΕΛΙΟΣ. — Στὸ κρεββατάκι τῆς κοντὰ κάθεται ἡ μητέρα τῆς καὶ τῆς συντροφεύει τὸν τελευταῖό τῆς ὕπνο. Μιὰ ἀπηλπισμένη μητέρα (Διακοπή). Ἡ μικρούλα πεθαμένη βρῖσκεται στὴν κάμαρά τῆς... γιὰ λίγο ἀκόμη.

ΛΕΩΝΙΔΑΣ (Ζωηρά). — Θέλω νὰ τὴν ἰδῶ!

ΣΤΕΛΙΟΣ. — Περίμενε. Ἔχεις καιρό. Κάθῃσαι ἐκεῖ, κοντά μου. Καλὰ ἔκανες ποῦ ἤρθες. Ἐννοιωθὰ τὸν ἑαυτό μου παντέρημο, τώρα μάλιστα ποῦ ἐτοιμάζονται νὰ τὴν πάρουν.

ΛΕΩΝΙΔΑΣ (Σηκώνεται ὀρθίος μὲ νεκρική γλωμάδα στὴν ὄψη). — Μὰ τότε;

ΣΤΕΛΙΟΣ. — Μὰ γιατί θέλεις νὰ τὴν ἴδῃς; Σοῦ εἶπα ὅτι εἶνε ξαπλωμένη στὸ κρεββατάκι καὶ φαίνεται σὰ νὰ κοιμᾶται... Ἡ Ἑλένη εἶνε σὰν τρελλή. (Κυττάζοντάς τον κατάματα). Ἄν τὴν ἔδλεπες μπορεῖ καὶ νὰ μὴ τὴν ἐγνώριζες. Γι' αὐτὴν ὅλα τὰ περασμένα τώρα ἐπέσανε σὲ μιὰν ἄβυσσο βαθειά, ποῦ δὲν θὰ ξανάρθουν ἐπάνω. Καὶ ἡ Ἑλένη εἶνε τώρα μιὰ δυστυχισμένη μανούλα μὲ συντριμμένη καρδιά!

ΛΕΩΝΙΔΑΣ (Ἐνώνοντας ἱκετευτικά τὰ χέρια). — Στέλιο! Σε παρακαλῶ! Ἄφησέ με νὰ ἰδῶ τὴ Φοῦλα... Σὲ παρακαλῶ, Στέλιο!...

ΣΤΕΛΙΟΣ. — Τώρα πειὰ εἶνε περιττό.

ΛΕΩΝΙΔΑΣ (Μὴ μπορῶντας νὰ συγκρατηθῇ). — Μὰ πρέπει νὰ τὴν ἰδῶ ἀκόμη μιὰ φορά, καταλαβαίνεις; Δὲν μπορῶ νὰ τὸ ὑποφέρω!...

ΣΤΕΛΙΟΣ (Ὁρθίος κι' αὐτός). — Δὲν μπορεῖς νὰ τὸ ὑποφέρῃς; Καὶ τί εἶσαι σὺ γι' αὐτὴ; Γιατί βρῖσκεσαι σήμερα σπίτι μου; Ποῖος σοῦ ἔδωκε τὸ δικαίωμα νὰ μιλάς ἔτσι ἐδῶ μέσα;

ΛΕΩΝΙΔΑΣ (Φέρνει τὴν ἀπαλάμη στὸ μέτωπο). — ὦ! Δὲν ξέρω... δὲν ξέρω... Τὸ μυαλό μου σκοτιζεται. Ὑπάρχουνε στὴ ζωὴ μας στιγμὲς ποῦ ὅλα γόρω τραντάζονται καὶ σωριάζονται χάμου, συθέμελα, σὰν ἀπὸ σεισμό. Σήμερα ἴσως εἶνε γιὰ μένα μιὰ ἀπὸ τῆς στιγμὲς αὐτῆς... Μιλῶ καὶ δὲν ἀκούω τὰ λόγια μου, μὰ στοχάζομαι πῶς θὰ εἶνε λόγια τρελλοῦ... Πίσω ἀπὸ κείνη τὴν πόρτα εἶνε μιὰ μικρὴ, ποῦ ὅταν ἐξοῦσε τὴν ἐχάιδεα καὶ τὴν ἐφιλοῦσα καὶ τὴν ἐσφιγγα μὲ λαχάρα στὸ στήθος... Πίσω ἀπὸ κείνη τὴν πόρτα εἶναι τώρα μιὰ ἄσπρη κάσσα, ποῦ θὰ δεχθῇ σὲ λίγο τὸ πλασματάκι, ποῦ ἀγάπησα περισσότερο ἀπὸ κάθε τι στὸν κόσμον, ἀπὸ τὴ ζωὴ μου περισσότερο. Δὲ φθάνει αὐτό;

ΣΤΕΛΙΟΣ. — Ὁχι, δὲ φθάνει... Καὶ δὲ θὰ τὴν ἰδῃς!

ΛΕΩΝΙΔΑΣ (Μὲ παραφορά). — Καὶ μὲ ποῖο δικαίωμα θὰ μ' ἐμποδίσῃς;

ΣΤΕΛΙΟΣ. — Καὶ σὺ μὲ ποῖο δικαίωμα τὸ ζητᾷς;

ΛΕΩΝΙΔΑΣ (Νικημένος). — Μὲ κανένα δικαίωμα, μὲ κανένα... Δὲν ἔχω κανένα δικαίωμα...

ΣΤΕΛΙΟΣ. — Ἄκουσε ἔδῶ. Τώρα δὲν μπορῶ νὰ ρωτήσω τὴν Ἑλένη. Σκέπτομαι πῶς δὲ θὰ μποροῦσε νὰ μοῦ ἀπαντήσῃ. Σοῦ ἐτηλεγράφησε νὰ τρέξῃς, καὶ σὺ ἔφτασες ἐδῶ τρελλὸς ἀπὸ τὴ

θλίψη, λησιμονῶντας ὅλα, ἀποφασισμένος γιὰ ὅλα. Τὸ ξέρω. Σὲ τραγικὲς στιγμὲς, σὰν αὐτὴ, κάποιες ἀλήθειες δὲν φοβίζουνε πειὰ. Ἀπὸ τὰ βάθη τοῦ ἀγνώστου ἔρχεται κάποτε μιὰ δύναμη ποῦ μᾶς σπρώχνει χωρὶς νὰ τὸ θέλουμε. Καὶ τότε πᾶμε τυφλοί, ἴσια κατὰ τὸν βαθύτερο γκρεμό... Μὰ ἐδῶ μέσα εἶνε τὸ σπίτι μου καὶ σὺ ἓνας ξένος, ἓνας παρεῖσαχτος, ἓνας ποῦ μπῆκε κρυφὰ καὶ παράνομα (Μὲ φωνὴ πνιγμένη, σφιγγοντας τῆς γροθιῆς). — Τί θέλεις ἐσὺ ἐδῶ μέσα; Ἐξω ἀπ' ἐδῶ!...

ΛΕΩΝΙΔΑΣ. — Ἄ, ὄχι γιὰ τὸ Θεό! Δὲν μπορῶ νὰ φύγω. Θα μοῦ ἐστοίχιζε τὴ ζωὴ.

ΣΤΕΛΙΟΣ. — Τὴ ζωὴ; (Μὲ πικρὸ χαμόγελο). Γιὰ σένα ὑπάρχει κάτι τρομερότερο ἀπὸ τὴ στέρηση τῆς ζωῆς, καὶ τὸ τρομερότερο αὐτὸ εἶνε νὰ μὴν μπῆς ἐκεῖ μέσα. (Δείχνει τὴν κάμαρα). Νά! αὐτὸ εἶνε ποῦ μὲ κρατᾷ νὰ μὴ σὲ σκοτώσω σὰν σκυλί!

ΛΕΩΝΙΔΑΣ. — Μὰ τί ὑποψιάζεσαι, Στέλιο;

ΣΤΕΛΙΟΣ (Μὲ προσποιητὴ γαλήνη). — Τίποτα. Ἐσὺ ὁ ἴδιος τὸ εἶπες ἐδῶ καὶ λίγο. Ὑπάρχουνε στὴ ζωὴ μας στιγμὲς ποῦ μιλοῦμε σὰν τρελλοί. Φαντάσου λοιπὸν πῶς ἔχεις μπροστά σου ἓναν τρελλό. Καὶ εἶμαι στ' ἀλήθεια τρελλός. Προτοῦ φθάσῃς ἐσὺ, ἐδῶ μέσα δὲν ἦτανε παρὰ μιὰ μεγάλη θλίψη. (Μὲ ἐρεθισμό). Τώρα κάτι ἀποτρόπαιο ἀπλώνεται, κάτι βαρὺ κι' ἀσήκωτο σὰν ταφόπετρα!... Σήμερα τὸ πρωῖ, χθὲς, ἀκόμη καὶ τὴ στιγμὴ ποῦ ξεψύχησε ἡ Φοῦλα, ἐννοιωθὰ τὴν ψυχὴ μου νὰ ξεσχίζεται, μὰ πλάι στὴ θλιμμένη μου γυναῖκα ἀνάπνεα ἓναν ἄερα παρηγοριᾶς. Τώρα πειὰ ὄχι... Σὺ ἔφτασες ἐδῶ γλωμός, τρεμουλιασμένος, ἀφανισμένος καὶ ἐφθόναξες πῶς ἔχεις τὸ δικαίωμα νὰ ἰδῃς τὴν πεθαμένη. Ἐκεῖνο ποῦ δὲν κατάλαβα στὴν ὥρα τῆς χαρᾶς, τῆς εὐτυχίας ποῦ μοῦ ἔδωσε ἡ γέννησή τῆς, τὸ καταλαβαίνω τώρα, τὴν ὥρα τούτῃ ποῦ ἀξίζει μιὰ ὀλάκαιρη ζωὴ, τὴν ὥρα τούτῃ ποῦ ψυχοπαλαίδουμε οἱ δύο μας, κοντὰ σὲ μιὰ κάσσα ποῦ κλείνει γιὰ πάντα... γιὰ πάντα...

ΛΕΩΝΙΔΑΣ (Πέφτει σὲ μιὰ πολυθρόνα, κρύβοντας τὸ πρόσωπό του μὲ τὰ χέρια). — Ὁμιέ!...

ΚΑΜΑΡΙΕΡΑ (Μπαίνει ἀπὸ τὸ βάθος, κοντοζυγώνει τὸ Στέλιο καὶ τοῦ λέει χαμηλόφωνα). — Κύριε ἦλθε ἡ νεκροφόρα.

ΣΤΕΛΙΟΣ. — Καλά.

ΚΑΜΑΡΙΕΡΑ (Σκουπίζει τὰ μάτια μὲ τὴ ποδιά τῆς — Δισταχτικά). — Κύριε... ξέρετε...

ΣΤΕΛΙΟΣ (Ἀπότομα). — Ἐ; Τί ἄλλο;

ΚΑΜΑΡΙΕΡΑ. — Ἦρθε καὶ ὁ γιατρός τῆς ἀστυνομίας μὲ ἓνα νοματάρχη. Ἔχουν διαταγὴ, λένε, νὰ καρφώσουν τὴν κάσσα.

ΛΕΩΝΙΔΑΣ (Μὲ ταραχὴ). — Γιατί; Γιατί;

ΚΑΜΑΡΙΕΡΑ. — Ἐπειδὴ πέθανε ἀπὸ διφτερίτη. Εἶνε ἀρρώστεια κολλητικιά. Ἔτσι γίνεται πάντοτε, λένε.

ΣΤΕΛΙΟΣ. — Ἄς γείνη καὶ τώρα. Πήγαινε! (Ἡ καμαριέρα φεύγει).

ΛΕΩΝΙΔΑΣ (Χύνεται κατὰ τὴ δεξιὰ πόρτα). — Ἄφησέ με νὰ περάσω!

ΣΤΕΛΙΟΣ (Μπαίνει μπροστά καὶ τὸν ἐμποδίζει). — Ὁχι!

ΛΕΩΝΙΔΑΣ (Ασυγκράτητος πειά). — "Υστερα με σκοτώνεις! Δικαίωμα σου είνε· δὲ θ' ἀντισταθῶ. Μὰ τώρα ἄφησέ με νὰ περάσω.

ΣΤΕΛΙΟΣ. — "Οχι!

ΛΕΩΝΙΔΑΣ (Μὲ θρηνητικὴ φωνή). — Μὰ τί θέλεις πειὰ ἀπὸ μένα;

ΣΤΕΛΙΟΣ. — Θέλω νὰ μὴν τὴν ᾄδῃς. Νὰ μὴν τῆς δώσης τὸ τελευταῖο φίλημα. Νὰ τί θέλω! (Ἀδράχοντάς τον ἀπὸ τὸ μπράτσο, μὲ βαθεῖα φωνή). Κλέφτη! Κλέφτη! Μπῆκες ἐπίδουλα σπίτι μου καὶ μοῦκλειψες τὴν τιμὴ καὶ τὴν εὐτυχία! Σὲ ἄλλη ὥρα δὲ θ' ἄδγαίνες ζωντανὸς ἀπὸ ᾄδῶ μέσα. Μὰ σήμερα ὄχι. Σήμερα θὰ μείνης ἐδῶ, σ' αὐτὴ τὴν κάμαρα, κοντά μου, ἐνῶ ἐκεῖ μέσα καρφώνουν μιὰ κάσσα καὶ τὴν πᾶνε!...

ΛΕΩΝΙΔΑΣ (Διακόβοντάς τον σὰν τρελλός). — Τὸ κορίτσι μου... σηκώνουν τὸ κορίτσι μου...

ΣΤΕΛΙΟΣ (Ἀρπάζοντάς τον ἀπὸ τὸ λαιμό). — Σῶπα! Μὴν τὸ λές αὐτό... Μὴν τὸ λές!...

ΛΕΩΝΙΔΑΣ (Βάζει δύναμη καὶ ἐλευθερώνεται ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ Στέλιου). — Ναί, τὸ κορίτσι μου!

ΣΤΕΛΙΟΣ. — Σῶπα!

ΛΕΩΝΙΔΑΣ. — "Οχι, δὲν σωπαίνω! Τὴ στιγμή αὐτὴ ὑψώνεται κάτι ἀνώτερο ἀπὸ κάθε νόμο καὶ κάθε ἠθική! Τὴ στιγμή αὐτὴ δυὸ ἀνθρωποι στέκονται ὁ ἓνας ἀγνάντια στὸν ἄλλο, δυὸ ἀνθρωποι φουσκωμένοι ἀπὸ τὴν ἐχθρα. Ἄνωφρο τὸ ψέμμα γι' αὐτοὺς καὶ τὸ πρόσχημα. Ἡ Φούλα μου εἶνε κορίτσι μου καὶ θέλω νὰ τὴν ἰδῶ. Μπορεῖς νὰ μὲ σκοτώσης, ἀλλὰ σὲ τέτοιο ἄγριο μαρτύριο νὰ μὲ βάνης δὲν μπορεῖς!...

ΣΤΕΛΙΟΣ. — Καὶ μιᾶς σὺ γιὰ μαρτύριο; Σὺ ποῦ ἦρθες ἐδῶ νὰ μοῦ ρίξης στὸ πρόσωπο τὸ ἀτιμώτερο ἀπὸ τὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα, τὸ δικαίωμα ποῦ ἔχει ὁ ἐραστής σὲ μιὰ παντρεμένη γυναῖκα; Μιὰ γυναῖκα ποῦ σοῦ παραδόθηκε μὲ ὅλη τὴ λαχτάρα τῆς ἀγάπης, μεθυσμένη ἀπὸ τὰ λόγια σου, ξελογιασμένη, μὴν ἀκούοντας παρὰ τὴ πλανεύτρα φωνὴ τῶν αἰσθήσεων. Σὺ μοῦ μιᾶς γιὰ μαρτύριο! Νὰ ἐδῶ μέσα, (Χτυπάει τὸ στήθος του) ἐδῶ μέσα εἶνε τὸ μαρτύριο τὸ ἀληθινό, χίλιες φορὲς τρανώτερο ἀπὸ τὸ δικό σου. Εἶμαι ἐγὼ ὁ δυστυχισμένος ἀνθρώπος, ποῦ δὲν ξέρω ἂν πρέπη νὰ κλάψω ἢ νὰ καταραστῶ τὸ νεκρὸ πλάσματάκι ποῦ φεύγει ἀπὸ τὸ σπίτι μου. Καὶ χίλιες φορὲς προτιμώτερη ἢ βεβαιότητα ὅτι ἡ μικροῦλα αὐτὴ δὲν ἦταν δική μου, ἀπὸ τὴ σκληρὴ ἀμφιβολία ποῦ μοῦ βαρυσυννέφιαζε τὸ μυαλὸ καὶ μοῦμπηγε τὰ νύχια στὴν καρδιά!... Μὰ ἐπειδὴ φωνάζεις πῶς εἶνε δικαίωμα σου νὰ τὴν ἰδῇς, δὲ θὰ τὴν ἰδῇς!...

ΛΕΩΝΙΔΑΣ (Ὁρμάει κατ' ἐπάνω του). — "Α! κακοῦργε!

ΣΤΕΛΙΟΣ (Σπρώχοντάς τον). — Εἶμαι δυνατώτερός σου, τὸ ξέρεις. Μπορῶ νὰ σὲ πατήσω σὰν ἀράχνη!

ΛΕΩΝΙΔΑΣ. — Φονηᾶ! Γιατί δὲ μὲ σκοτώνεις;

ΣΤΕΛΙΟΣ (Μισοκλείνει τὴν πόρτα καὶ κυττάζει). — Ἡ κάσσα εἶνε κοντὰ στὸ κρεβάτι... Νά... Δυὸ ἀνθρωποι σηκώνουν σιγά-σιγά τὸ λείψανο. Τὸ βάζουν στὴν κάσσα... Τώρα βάζουν τὸ σκέ-

πασμα. Ἐνας πέρνει τὰ καρφιά καὶ τὸ σφυρί... (Ἀκούγεται ὁ κρότος τοῦ σφυριοῦ ποῦ καρφώνει τὴν κάσσα).

ΛΕΩΝΙΔΑΣ. — Στέλιο, σπλαχνίσου με! Ἐλεος! Μὲς στὴν καρδιά μου μπήγονται τὰ καρφιά αὐτά... Τὸ μυαλὸ μοῦ τρουπανίζουν!... Βάσανο μεγαλείτερο σὲ ἀνθρώπου ψυχὴ δὲν ἐδόθηκε, Στέλιο! Ἄφησέ με νὰ περάσω, ἄφησέ με!...

ΣΤΕΛΙΟΣ. — "Οχι, ὄχι!

ΛΕΩΝΙΔΑΣ (Φέρνει τὰ χέρια στὸ κεφάλι). — Θεέ μου!

ΣΤΕΛΙΟΣ — Σὲ λιγάκι ἔρημη ἢ κάμαρα καὶ ἢ Φούλα παρμένη γιὰ πάντα... γιὰ πάντα... (Οἱ κρότοι παύουν). Νά! Ἐτελείωσε!...

ΛΕΩΝΙΔΑΣ. — Μὰ ἐγὼ θὰ φωνάξω, θὰ σχιστῶ. Κάποιος θὰ μ' ἀκούση. (Κάνει νὰ τρέξη στὴν πόρτα ποῦ εἶνε στὸ βάθος).

ΣΤΕΛΙΟΣ (Τὸν ἀναγκάζει νὰ καθήση καὶ τὸν κρατᾷ ἀπὸ τοὺς ὤμους νικημένο, καρφωμένο στὴν καρέκλα). — Σῶπα! (Ξάφνου ἀκούγεται ἀπὸ μέσα τὸ σπαρακτικὸ κλάμα τῆς Ἑλένης). Ἄκου, ἐτελείωσε!

(Ἡ Ἑλένη φανερώνεται στὴν πόρτα μὲ τὰ χέρια στά μαλλιά, σὰν τρελλή. Βλέπει τοὺς δυὸ ἀντρες ποῦ παλεύουν ἀγριεμένοι, ἀναμμένοι ἀπὸ τὸ μῖσος, τὰ καταλαβαίνει ὅλα, καὶ ὀρθὴ στὸ βάθος στέκεται ἀλαλη, κυττάζοντάς τους. Φαίνεται σὰν πετρωμένη ἀπὸ τὸν τρόμο].

ΛΕΩΝΙΔΑΣ. — Ἄφησέ με!

ΣΤΕΛΙΟΣ — "Οχι!

ΛΕΩΝΙΔΑΣ. — Φονηᾶ!

ΣΤΕΛΙΟΣ — Κλέφτη!

ΑΥΛΑΙΑ

Ἄθηναι. Στέφανος Δάφνης

Sully Prudhomme

Ὁ ἐν Ἀθήναις καλὸς ἡμῶν φίλος καὶ συνεργάτης τῆς «Χαραυγῆς» κ. Γεώργιος Σημηριώτης, ποιητῆς δόκιμος καὶ μεταφραστῆς τῆς «Μηδείας» τοῦ Εὐριπίδου καὶ πολλῶν ἄλλων εὐρωπαϊκῶν ἔργων, μᾶς ἔστειλε τὴν κατωτέρω θαυμασίαν μετάφρασιν ἐκ τῶν τοῦ ἀρίστου ποιητοῦ τῆς Γαλλίας Σουλὺ Προυντώμ.

Ici bas

Ὅλα τὰ λούλουδα ἐδῶ κάτου σβοῦνε
κάθε πουλιοῦ κελαῖδημα λίγο κρατᾶ,
νειρεύουμε τὰ καλοκαίρια ποῦ νε
παντοτεινά.

Μόλις τὰ χεῖλια κάτου ἐδῶ φιλοῦνε
κι' ἄχνα δὲ μνήσκει ἀπ' τὸ βελουδό τους καμμά,
νειρεύομαι τὰ φιλιὰ ἐκεῖνα ποῦ νε
παντοτεινά.

Ὅλοι ἐδῶ κάτου οἱ ἀνθρωποι θρηνοῦνε
τοὺς φίλους τους, γιὰ τὶς ἀγάπες τους συχνά,
νειρεύομαι τὰ ζευγαράκια ποῦ νε
παντοτεινά.

Γεώργιος Σημηριώτης

ΜΑΞΙΜ ΓΚΟΡΚΥ

ΟΙ ΞΕΠΕΣΜΕΝΟΙ

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

Τὸ διήγημα τοῦτο φέρον εἰς τὸ Γαλλικὸν τὸν τίτλον «les ex-hommes» μεταφράζομεν ἀπὸ τὸ γνωστὸν φιλολογικὸν περιοδικὸν «Revue de Paris», ὅπου συναντῶνται οἱ ἐκλεκτότεροι κάλαμοι τῶν λογογράφων καὶ ποιητῶν τῆς Γαλλίας. Ἡ λέξις «ex-hommes» σημαίνει κυρίως «πρώην ἄνθρωποι», ἐπομένως ἐννοεῖ ἄτομα ἔξω τοῦ κύκλου τῶν ἀνθρώπων, ἔκφυλα, ξεπεσμένα. Εἰς τοὺς «Ξεπεσμένους» ἡ ζωὴ παρίσταται ὑπὸ τὴν βδελυρωτέραν τῆς ὄψιν ὁ ἀναγνώστης τοῦ ρεαλιστικοῦ τούτου ἔργου καταλαμβάνεται πολλάκις ὑπὸ ἀηδίας καὶ ἀποστροφῆς ἀλλὰ συγχρόνως καὶ ὑπὸ οἴκτου πρὸς τὰ περιγραφόμενα πρόσωπα, τὰ ὁποῖα ἐξηχρείωσεν ἡ δυστυχία, ἡ ἀθλιότης καὶ ὁ ἀλκοολισμὸς. Οὔτε ἴχνος συμπαθείας αἰσθάνεται κανεὶς πρὸς τοὺς ἥρωας τοῦ ἔργου. Νομίζεις ὅτι ὁ συγγραφεὺς μᾶς διηγείται τὰ γεγονότα πού ἐκτυλίσσονται, μὲ κάποιαν ἐπίμονον σκληρότητα καὶ τραγικὴν εἰρωνίαν, πού ἀπαντᾷ κανεὶς κυρίως εἰς τοῦ Ζολᾶ τὰ ἔργα.

Καὶ ἐν τούτοις εἰς κάθε γραμμὴν ἐκπηδᾷ πρὸ τῶν ὀμμάτων τοῦ ἀναγνώστου γυμνοτάτη ὅσον καὶ ἀγνωτάτη ἢ δέσποινα ἀλήθεια, πρὸ τῆς ὁποίας οὐδόλως τρομάζει κάθε συγγραφεὺς εὐσυνείδητος, τὴν ὁποίαν ἔχει πάντοτε ὀδηγὸν εἰς τὴν πιστὴν περιγραφὴν πραγμάτων ζωντανῶν, παρμένων ἀπὸ αὐτὴν τὴν φύσιν, τὴν ζωὴν. Παρακαλοῦμεν λοιπὸν τοὺς ἀναγνώστας μᾶς νὰ μᾶς συγχωρήσουν διὰ τὰς λέξεις καὶ ἐκφράσεις πού θὰ ἀπαντήσουν ἐδῶ, διότι αὐταὶ μόνον ἀνταποδίδουν εἰς τὴν γλῶσσάν μας τὰς ἀντιστοιχοῦς γαλλικάς, μολοντί εἰς πολλὰ μέρη τῆς μεταφράσεώς μας ἀπεφύγαμεν τὴν κυριολεξίαν. Ἄς ἔχουν ὑπ' ὄψιν ὅτι κάθε εἰλικρινῆς συγγραφεὺς γίνεται ὁ φωτογράφος οὕτως εἰπεῖν τῶν προσώπων καὶ πραγμάτων πού περιγράφει, παρακολουθεῖ τοὺς ἥρωάς του καὶ εἰς τὰς βδελυρωτέρας πράξεις των χωρὶς οὐδεμίαν λεπτομέρειαν νὰ παραλείπη, εἰσέρχεται μαζί των μέσα εἰς τὰ καταγώγια καὶ καταδέχεται νὰ ὀμιλήσῃ καὶ αὐτὴν τὴν χυδαίαν καὶ βωμολόχον γλῶσσάν των· πταίει δὲ τόσον αὐτὸς εἰς τὴν ἐξοκόνισιν τῶν τοιούτων, ὅσον καὶ ὁ καθρέπτης ὅταν καθρεφτίζῃ ἄσχημα καὶ βδελυρὰ ἀντικείμενα.

Ἀναγκάζομεθα νὰ προτάξωμεν τοῦ διηγήματος τὰς γραμμάς ταύτας διὰ νὰ προδιαθέσωμεν κάπως τοὺς ἀναγνώστας τῆς «Χαραυγῆς», ἵνα μὴ ἀγνοοῦντες τυχὸν τὰ πράγματα ἐκλάβουν τὸ ἔργον ὡς ἀνήθικον καὶ ἄσεμνον, μολοντί φοβούμεθα ὅτι σεμνότυφοι τινες ὡς τοιοῦτον θὰ τὸ κατακρίνουν. Ὁ δαιμόνιος ὁμως συγγρα-

φεὺς στέκεται ὑψηλὰ ἀπὸ τὰς μοιφὰς καὶ συκοφαντίας αὐτάς. Ἡ περὶ ἀνηθικότητος μοιφή, εἶπεν ὁ Βαλζάκ, ἣτις δὲν ἔλειψε ποτὲ ἀπὸ τὸν γενναῖον συγγραφέα, εἶναι τὸ τελευταῖον μέσον, εἰς τὸ ὁποῖον καταφεύγουν οἱ ἐπικριταί, ὅταν δὲν ἔχουν πλέον τίποτε νὰ εἶπουν εἰς ἓνα ποιητὴν: ἂν εἴσθε ἀληθῆς εἰς τὰς περιγραφὰς σας, σᾶς ρίπτουν κατὰ πρόσωπον τὴν λέξιν ἀνήθικος. Τὸ τέχνασμα τοῦτο καταισχύνει ἐκεῖνους οἱ ὁποῖοι τὸ μετέρχονται. Ἄλλως τε ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὰς ἀηδεῖς αὐτάς καὶ σκανδαλιστικὰς πολλάκις περιγραφὰς ἠμπορεῖ ὁ ἀναγνώστης νὰ ἐξαγάγῃ τὸ ἠθικὸν συμπέρασμα καὶ τὸν σκοπὸν εἰς τὸν ὁποῖον τείνει ὁ συγγραφεὺς. Εἶναι τὸ ἴδιον, ὡς νὰ ἀποτείνεται πρὸς τοὺς διέποντας τὰ τῆς κοινωνίας καὶ νὰ τοὺς λέγῃ: Ἴδου ὁ βόρβορος εἰς τὸν ὁποῖον κυλίνονται αἱ λαϊκαὶ τάξεις· φωτίσατέ τας. Ἴδου αἱ πληγαὶ τῆς κοινωνίας· βρωμεραὶ, ἀπεχθεῖς εἰς τὴν ὄψιν· θεραπεύσατέ τας.

Ὁ μεταφραστής.

*
**

Μέρος Α'.

Τὸ προάστειον ἀποτελεῖται ἀπὸ καλύδας, εἰς δύο σειρὰς τεταγμένας, στρυμωγμένας τὴν μίαν ἐπὶ τῆς ἄλλης, σαθρωμένας, μὲ τοὺς τοίχους ἐτοιμορρόπους καὶ τὰ παράθυρα λοξά· αἱ τρυπημένα στέγαι τῶν ἀνθρωπίνων αὐτῶν κατοικιῶν, κατεστραμμένων ἀπὸ τὴν πολυκαιρίαν, εἶνε καταμπαλωμένα ἀπὸ λεπτὰς σανίδας, σκεπασμένας ἀπὸ μοῦχλα ἀπὸ πάνω, ἐδῶ κι' ἐκεῖ, ὑψώνονται ὑψηλὰ κοντάρια ὑποστηρίζοντα κατοικίας διὰ τὰ ψαρῶνια, προφυλαγμένας ἀπὸ τὴν σκονισμένην πρασινάδα τῶν κουφοξυλιῶν καὶ τῶν στραβισμένων ἰτεῶν, — ἀθλίαν βλάστησιν τῶν περιχώρων, ὅπου καταφεύγουν τὰ ποδορᾶσματα τῆς κοινωνίας τῶν πόλεων.

Εἰς τὰ παράθυρα τῶν ἐπιπέδων τούτων, τὰ πράσινα τζάμια θολωμένα ἀπὸ τὴν πολυκαιρίαν, ὁμοιάζουν μὲ βλέμματα ἀνάνδρου λωποδύτου. Εἰς τὸ μέσον τοῦ λιθοστρώτου ἓνα χανδάκι ἐλικοειδὲς ἔρπει ἀναβαῖον τὸν ἀνήφορον καὶ λοξοδρομοῦν μεταξὺ τῶν βαθέων ὀρημάτων σκαλισμένων ἀπὸ τὴν βροχὴν. Ἐδῶ κ' ἐκεῖ εὐρίσκονται συντρίμματα ἀπὸ χαλίκια καὶ τεμάχια γύψινα καὶ ἄσβεστῶδη ἐπὶ τῶν ὁποίων φύ-

ΑΓΩΝ ΠΤΗΣΕΩΣ ΤΩΝ ΠΝΕΥΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

(Έργον Ν. Γκούζη).

εται δυσειδής γλῶη: εἶναι τὰ λείψανα ἢ αἱ ἀρχαὶ τῶν ἐπιδιορθώσεων ἐκείνων, τὰς ὁποίας οἱ κάτοικοι τοῦ προαστείου τόσας φορὰς ἔχουν ἐπιχειρήσει, τοῦ κάκου ἀγωνιζόμενοι κατὰ τῶν χειμάρρων τῆς βροχῆς ποῦ τρέχουν ὀρμητικὰ ἀπὸ τὴν πόλιν. Ὑψηλά, ἐπὶ τοῦ λόφου ὠραῖα πέτρινα σπίτια κρύπτονται μέσα εἰς τὴν ἀφθονον βλάστησιν τῶν κήπων, τὰ κωδωνοστάσια τῶν ἐκκλησιῶν ἀνυψώνονται ὑπερηφάνως πρὸς τὸν γαλανὸν οὐρανόν, οἱ χρυσοὶ σταυροὶ τῶν ἀστράπτουν ἐκθαμβωτικοὶ εἰς τὸν ἥλιον.

Κατὰ τὰς βροχερὰς ἡμέρας, ἡ πόλις ξεχύνει τὴν λάσπην τῆς εἰς τὸ προάστειον· ἐν καιρῷ δὲ ξηρασίας ἐπιδαφιλεύει εἰς αὐτὸ τὴν σκόνην του, καὶ ὅλαι αἱ ἄσχημοὶ ἐκεῖναι κατοικίαι φαίνονται ὅτι ἐρρίφθησαν ἐκεῖ σαρωμένοι, σὰν σκουπίδια, πεταγμένα ἀπὸ κανένα ρωμαλέον χέρι.

Κύπτουσαι πρὸς τὴν γῆν, εἶναι συμπυκνωμένοι ἐπὶ ὀλοκλήρου τοῦ λόφου, μισοκατεστραμμένοι, σκελετωμένοι, χρωματισμένοι ἀπὸ τὸν ἥλιον, τὴν σκόνιν καὶ τὰς βροχὰς μὲ τὸ ρυπαρὸν ἐκεῖνο σταχτερὸν χρῶμα, τὸ ἀπροσδιόριστον, ποῦ λαμβάνει τὸ ξύλον ὅταν γηράσῃ πλέον.

Εἰς τὸ ἄκρον τοῦ ἀθλίου ἐκείνου δρόμου ποῦ εἶναι ἔξω τῆς πόλεως, εὐρίσκετο μία μακρὰ οἰκία ἐγκαταλελειμμένη, μὲ δύο πατώματα, ἀγορασμένη εἰς τὴν πόλιν ἀπὸ τὸν ἔμπορον Πετουνικῶφ. Ἦτο ἡ τελευταία τῆς σειρᾶς, εἰς τὸ κατώτατον μέρος τῆς κατωφερείας, πέραν τῆς ὁποίας ἠνοίγετο πλήρης ἡ πεδιάς, τεμνομένη εἰς ἀπόστασιν ἡμίσεως βερστίου ἀπὸ τὴν οἰκίαν ὑπὸ τοῦ ὀυακίου ῥέοντος μὲ μίαν ἐπίκλισιν σχεδὸν κάθετον.

Ἡ μεγάλη καὶ παλαιοτάτη αὕτη οἰκία εἶχε

τὴν πενθιμοτέραν φυσιογνωμίαν ἀπὸ ὅλας τὰς γειτονικάς. Ὅλα στραβά ἦσαν ἐκεῖ· στὰς δύο σειρὰς τῶν παραθύρων τῆς δὲν εὑρισκες οὔτε ἓνα πού νὰ εἶχε διαφυλάξει τὸ κανονικόν του σχῆμα, τὰ δὲ συντρίμματα τῶν ὑάλων πού εἶχαν μείνῃ εἰς τὰς ἐπίσης συντετριμμένας ὑελοθυρίδας, εἶχαν τὸ πράσινον θολὸν χρῶμα λιμνάζοντος νεροῦ.

Τὰ ῥήγματα καὶ αἱ ἀμαυραὶ κηλίδες πού εἶχαν γίνῃ ἔνεκα τῆς πτώσεως τῶν ἀσβεστωμάτων ἐσηματίζαν σκιαγραφίας συμπυκνωμένας ἐπὶ τῶν τοίχων καὶ ἀνάμεσα στὰ παράθυρα, ἱερογλυφίας διὰ τῶν ὁποίων ὁ χρόνος εἶχε χαράξει ἐπάνω εἰς τὸ σπίτι τὴν ἱστορίαν του. Ἡ στέγη πού ἔκλινε πρὸς τὸν δρόμον ἐπηύξανε περισσότερον τὴν ἀξιουρήνητον ἔκφρασιν τῆς φυσιογνωμίας του· ἐφαίνετο ὅτι τὸ σπίτι εἶχε σκυφει πρὸς τὴν γῆν καὶ ἐπερίμενε μ' ἐγκαρτέρησιν ἀπὸ τὴν τύχην τὸ εὐεργετικὸν πλήγμα πού θὰ τὴν μετέβαλλεν εἰς σκόνιν, εἰς σωρὸν ἀμορφον ἀπὸ συντρίμματα.

Ἡ μεγάλη θύρα ἦτο ἀνοικτή· ἔν ἀπὸ τὰ θυρόφυλλά της, ἀποσπασμένον ἀπὸ τοὺς στροφεῖς του ἔκειτο κατὰ γῆς, τὸ δὲ πυκνὸν χόρτον πού ἐσκέπαζε τὴν εὐρεῖαν ἔρημον αὐλήν εἶχε διαπεράσει καὶ αὐτὰς ἀκόμη τὰς σχισμάδας τῶν σανίδων.

Εἰς τὸ βάθος τῆς αὐλῆς εὐρίσκετο ἓνα κτίριον πολὺ χαμηλόν, καπνισμένον, μὲ στέγην σιδηρᾶν ἐπικλινῆ πρὸς τὸ ἓνα μόνον μέρος. Ἡ οἰκία εἶπαμεν ὅτι ἦτο ἀκατοίκητη· ἀλλὰ τὸ μικρὸν οἰκοδόμημα, τὸ ὁποῖον θὰ ἦτο κάποτε σιδηρουργεῖον, ἐχρησίμευε τώρα ὡς νυκτερινὸν ἄσυλον, ἐνοικιασμένον ἀπὸ τὸν ἓν ἀποστρατεία Ἰλαρχον Ἀριστείδην Φόμιτις Κουβάλδαν.

Ἀπὸ μέσα τὸ ἄσυλον ἦτο ἓν μακρὸν καὶ σκοτεινὸν σπήλαιον ὀκτὼ μέτρων ἐπὶ εἴκοσι, φωτιζόμενον ἀπὸ τὸ ἓνα μόνον μέρος ὑπὸ τεσσάρων μικρῶν παραθύρων τετραγώνων καὶ μιᾶς μεγάλης θύρας. Οἱ πλινθόκτιστοι τοῖχοι, ὅλως ἄχριστοι, ἦσαν μαῦροι ἀπὸ τὸν καπνὸν· ἡ ὀροφή κατεσκευασμένη ἀπὸ παλαιὰ καραβόσάνιδα, ἦτο καὶ αὐτὴ καπνισμένη μέχρι μελανώσεως. Εἰς τὸ μέσον εὐρίσκετο ἓνα πελώριον μαγκάλι, κείμενον ἐπὶ τῆς ἐστίας τοῦ σιδηρουργεῖου, ὀλόγυρα δὲ εἰς τὸ μαγκάλι καὶ κατὰ μῆκος τῶν τοίχων ἦσαν τοποθετημέναι σανίδες, μὲ μικροὺς ἐπ' αὐτῶν σωροὺς ἀπὸ κάθε εἴδους ράκη, χρησιμεύοντα ὡς κλινωστρωμαὶ διὰ τοὺς διερχομένους ἐκεῖ τὴν νύκτα. Οἱ τοῖχοι ἀπέπνεον καπνιά, τὸ πάτωμα καμωμένον ἀπὸ πατημένον γῶμα, ἀνέδιδεν ὑγρασίαν, αἱ δὲ σανίδες ἔδραζαν μίαν δυσωδίαν ἀπὸ ράκη σάπια καὶ βρεγμένα ἀπὸ ἰδρῶτα.

Ἡ ἐγκαθίδρυσις τοῦ πάτρωνος τοῦ ἀσύλου ἦτο ἐπάνω εἰς τὸ μαγκάλι· αἱ πέριξ τούτου σανίδες ἦσαν θέσεις τιμητικαί, προωρισμέναι διὰ τοὺς ἐνοίκους ἐκείνους οἵτινες εἶχαν τὴν εὐνοίαν καὶ τὴν φιλίαν τοῦ ἀρχηγοῦ.

Ὁ Ἰλαρχος ἐπερνοῦσε σχεδὸν ὅλην τὴν ἡμέραν εἰς τὴν θύραν τῆς μεγάλης οἰκίας, καθισμένος ἐπάνω εἰς εἶδος κατωφλίου, τὸ ὁποῖον

ἰδιοχείρως εἶχε κτίσει ἀπὸ πλίνθους, ἢ εἰς τὸ μαγειρεῖον τοῦ Γκέγκορ Βαβυλώφ ἀπέναντι· ἐκεῖ ὁ Ἰλαρχος ἐγευματίζε καὶ ἔπινε καὶ τὸ ρακί του.

*
*

Πρὶν ἐνοικιάσῃ τὸ οἶκημα τοῦτο ὁ Ἀριστείδης Κουβάλδαν εἶχεν εἰς τὴν πόλιν γραφεῖον μεσιτειῶν· ἀνατρέχοντες εἰς ἀπώτερον παρελθόν του δυνάμεθα νὰ μάθωμεν ὅτι εἶχε τυπογραφεῖον, πρὸ τοῦ τυπογραφείου δέ, ὅπως ἔλεγεν, «ἐξοῦσε ἀπλούστατα! — «καὶ ζοῦσα καλά, πού νὰ μὲ πάρῃ ὁ διάβολος!... Ἡξερα νὰ ζήσω, μπορῶ νὰ πῶ!»

Ἦτο ἄνθρωπος μὲ ὤμους εὐρεῖς, ἀνάστημα ὑψηλόν, πεντηκοντούτης περίπου, μὲ πρόσωπον εὐλογιασμένον, πρησμένον ἀπὸ τὴν κραικάλην, ἔν μέσω μεγάλης γενειάδος χρώματος κιτρίνου ρυπαροῦ. Τὰ μάτια του ἦσαν θολά, ὑπερμεγέθη, εὐθύμως θρασέα· ὠμίλει χαμηλοφώνως, μὲ κάποιαν βραχνὴν δόνησιν εἰς τὸν λάρυγγα, πάντοτε δὲ σχεδὸν ἐκρέματο ἀπὸ τὸ στόμα του μία πίπα γερμανικὴ ἀργιλλώδης, μὲ σωλῆνα κυρτωμένον, πού ἐκρατοῦσε μεταξὺ τῶν ὀδόντων του. Ὅταν ὠργίζετο, οἱ ρώθωνες τῆς μεγάλης κυρτῆς καὶ κατακόκκινης μύτης του ἐπαραφούσκωναν, τὰ δὲ χεῖλη του διεστέλλοντο ἀποκαλύπτοντα δύο σειρὰς χονδρῶν ὀδόντων κιτρινομένων. Εἶχε μακροὺς τοὺς βραχίονας, τὰ σκέλη στραβά· ἐφοροῦσε πάντοτε μίαν παλαιὰν καπόταν ἀξιωματικῆ, καταξοχισμένην, καὶ ἓνα κασκέττον λιπῶδες, μὲ σειρήτι ὀλόγυρα κόκκινον, ἀλλὰ χωρὶς σιαῖδι· καὶ ὑποδήματα ἀπὸ κετσέν, τρυπημένα, πού τοῦ ἐφθάναν μέχρι τῶν γονάτων. Τὸ πρῶν εἶχε πάντοτε κεφαλόπονον· ἦτο δύσθυμος μὲ τὸ ρύγχος ξυλῶδες· ἀλλὰ τὸ βράδυ εἶχε πανηγύρι. Μποροῦσε νὰ πίνῃ ἀκατάπανστα χωρὶς νὰ μεθίση, καὶ ποτέ δὲν ἔχανε τὴν εὐθυμίαν του.

Τὸ βράδυ καθήμενος ἐπὶ τοῦ πλινθίνου κατωφλίου του, μὲ τὴν πίπαν ἀνάμεσα στοὺς ὀδόντας του, ἐπερίμενε τοὺς ἐνοίκους του.

— Ποιὸς εἶν' ἐκεῖ; — ἐρωτοῦσε κανένα πρόσωπον ρακένδυτον καὶ καταβεβλημένον, τὸ ὁποῖον τὸν ἐπλησίαζε διωγμένον ἀπὸ τὴν πόλιν διὰ τὴν κραικάλην του, ἢ κατέβαινε ἐκεῖ διὰ κάποιαν ἄλλην αἰτίαν ἐπίσης **ἐντιμον**.

Ὁ ἄνθρωπος ἀπεκρίνετο κάτι.

— Δεῖξε μου, πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ψευτιᾶς σου, τὰ ἐπίσημα χαρτιά σου. Τὰ χαρτιά παρουσιάζοντο, ἂν ὑπῆρχαν. Ὁ Ἰλαρχος τὰ ἔβαζε μέσα εἰς τὴν καπόταν σου, σπανίως ἐνδιαφερόμενος διὰ τὸ περιεχόμενον των καὶ ἔλεγε:

— Ὅλα ἐδῶ εἶνε κανονισμένα... Δυὸ καπίκια τὴ βραδυά, ἓνα γριβενικ¹⁾ τὴν ἐβδομάδα, τρία γριβενικ τὸ μῆνα. Ἐμβα καὶ βρὲς μιὰ θέσι... μὰ πρόσεχε, ὄχι κανενὸς ἄλλου, γιατί τότε θὰ σὲ ξυλοφορτώσουν. Ἐδῶ δέχομαι ἄνδρας σοβαροὺς.

Ὁ νεοσύλλεκτος τὸν ἠρώτα:

¹⁾ Γριβενικ, ἀργυροῦν νόμισμα τῶν 10 καπικιῶν (26 ἑκατ. τοῦ φράγκου περίπου).

— Καὶ δὲν πωλεῖτε τσαΐ, ψωμί ἢ ... ἄλλο τίποτε φαγώσιμο ;

— Δὲν πουλῶ, παρὰ μονάχα τὸν τοῖχο καὶ τὴ στέγη· διότι κ' ἐγὼ πληρώνω στὸ λωποδύτη Ἰούδα Πετουνικῶφ, τὸν ἰδιοκτήτη τῆς τρύπας αὐτῆς, πέντε στρογγυλὰ ρούμπλια τὸ μῆνα, — ἐξηγεῖτο ὁ Κουβάλδας μὲ τόνον σοβαρόν. — Ἐδῶ σ' ἐμένα, ἔρχονται ἄνθρωποι ποὺ δὲν ἀγαποῦν τὴν πολυτέλεια... καὶ ἂν εἶσαι συνηθισμένος νὰ χορταίνης κάθε μέρα... νὰ ἕνα μαγειριὸ ἀντίκου. Ἀλλὰ θὰ κάμης καλύτερα, θρὲ σαράβαλο, νὰ βγάλῃς αὐτὴ τὴν κακὴ συνήθεια. Δὲν εἶσαι βαρέλι... τότε γιατί νὰ τρώγῃς ; Φαγώσου ὁ ἴδιος !

Μὲ τοὺς λόγους αὐτοὺς καὶ μὲ ἄλλους τοιούτου εἴδους, ἐκφραζομένους μὲ τόνον καλλιτεχνικῶς σοβαρόν καὶ πάντοτε μὲ κάποιο χαμόγελο στὰ μάτια καὶ μὲ τὰς φιλοφρονητικὰς περιποιήσεις πρὸς τοὺς ἐνοίκους του, εἶχε μεγάλην δημοτικότητα εἰς ὅλους τοὺς φαυλοδίους τῆς πόλεως.

Συνέβαινε πολλάκις νὰ παρουσιάζεται κανεὶς ἀρχαῖος πελάτης τοῦ ἰλάρχου εἰς τὴν αὐλήν του, ὄχι πλέον ρακένδυτος καὶ ξεπεσμένος, ἀλλὰ κάπως συγυρισμένος μὲ ὄψιν ἄλκιμον.

— Καλημέρα, ἰλαρχέ μου· πῶς τὰ πάτε ;

— Καλημέρα· καλὰ τὰ πάμε. Καὶ ὕστερα ; ...

— Δὲ μὲ θυμᾶστε ;

— Ὅχι.

— Μὰ θυμηθῆτε, ἔμεινα μαζί σας τὸ χειμῶνα σχεδὸν ἕνα μῆνα... τότε ποῦ μᾶς εἶχανε σά-
ωσει ὅλους ἐδῶ καὶ εἶχαν συλλάβει τρεῖς.

— Τί τὰ θέλεις, ἀδελφέ ; Κάτω ἀπὸ τὴ φιλόξενη στέγη μου, ἡ ἀστυνομία ἔρχεται κάθε λίγο...

— Ἀχ ! θεέ μου ! θυμοῦμαι ποῦ εἶχατε πεσοκόψει τότε καὶ τὸν ὑπαστυνόμο...

— Καλά, ἄς ἀφήσουμε τὰς ἀναμνήσεις ! καὶ λέγε ἀπλούστατα τί θέλεις.

— Δὲν θὰ καταδεχθῆτε νὰ ἐρθῆτε νὰ σᾶς τρατάρω ἕνα ποτηράκι ποῦ ἔχω τὴν εὐχαρίστησι ; Ἀφοῦ ἔμεινα τόσον καιρὸ κοντά σας καὶ ἀφοῦ ἔτσι νὰ ποῦμε, μοῦ ἦσαστε...

— Ἡ εὐγνωμοσύνη πρέπει νὰ ἐνθαρρύνεται, φίλε μου, διότι σπανίως ἀπαντᾶται στοὺς ἀνθρώπους. Θὰ πῆ πῶς εἶσαι ἕνα λαμπρὸ παιδί καὶ μολονότι δὲν σᾶς θυμοῦμαι διόλου, ὅσο γιὰ τὸ καπηλειό, θάρθω εὐχαρίστως μαζί σου καὶ μετὰ χαρᾶς θὰ τὸ γλεντίσω λιγάκι πίνοντας μὲ τὰς ἐπιτυχίας σου στὴ ζωὴ.

— Εἰστε πάντα ὁ ἴδιος... χωρατεύετε πάντα...

— Ἐ ! πῶς νὰ κάνῃ κανεὶς ἄλλιως, ὅταν σᾶς βλέπη χαρούμενους ;

Ἀπῆρχοντο. Κάποτε ὁ ἀρχαῖος πελάτης τοῦ ἰλάρχου, ἐξηντλημένος καὶ καταζαλισμένος ἀπὸ τὴν ἀφθονον σπονδῆν, ἐπανήρχετο εἰς τὸ ἄσυλον· τὴν ἐπαύριον ἐξεφάντωναν ἀκόμη, ὁ δὲ ἀρχαῖος πελάτης ἐξυπνοῦσε μίαν ὠραίαν προῖαν χωρὶς καπίκι εἰς τὴν τσέπην του καὶ μὲ τὴν συναίσθησιν ὅτι τὸ πιετὸ τὸν εἶχεν ὑποσκάψει βαθέως.

— Ἐξοχώτατε ! Κοίταξε ἱστορία ! Νά με πάλι

ἕνας ἀπὸ τοὺς πολεμιστάδες σας ! Τί θ' ἀπογίνω τώρα ;

— Εἶναι μία θέσις αὐτὴ, γιὰ τὴν ὁποίαν δὲν πρέπει νὰ ὑπερηφανεύεται κανεὶς· μὰ ἀφοῦ ἀπαξ εὐρεθῆ κανεὶς σ' αὐτὴ, δὲν ἀξίζει τὸν κόπο νὰ γογγύζῃ, — ἔλεγεν αὐθεντικῶς ὁ ἰλαρχος. — Πρέπει φίλε μου, νὰ ἀντιμετωπίζωμε μὲ πολλὴν ἀδιαφορία χωρὶς νὰ καταστρέφωμε τὴ ζωὴ μὲ τὴ φιλοσοφία καὶ χωρὶς νὰ θέτωμε στὸν ἑαυτὸν μας ἐρωτήματα. Εἶναι βλακεία πάντοτε νὰ φιλοσοφῇ κανένας· ἀλλὰ τὸ νὰ φιλοσοφῇ, ὅταν κεφαλοπονᾷ ! αὐτὸ δὲν μπαίνει στὸ καλέμι. Ὁ κεφαλόπυλος ζητᾷ ρακὶ καὶ ὄχι τύφεις καὶ τριξίματα δοντιῶν... Φύλαξε τὰ δόντια σου, γιατί ἄλλιως δὲν θὰ ἔχῃ κανεὶς ποῦ νὰ σὲ ραπίσῃ !... Στάσου, νὰ δυὸ γριβενίκα... πήγαινε καὶ φέρε ἐδῶ ἕνα ἑκατοστάρικο ρακί, τζιγεράκια ἢ τυρὶ μὲ πέντε καπίκια, μιὰ λίτρα ψωμί καὶ δυὸ ἀγγουράκια. Ὅταν ἐπανέλθωμε στὴν ἠθική, τότε θὰ ἐξετάσουμε τὴ θέσι μας.

Ἡ θέσις των ἐξητάζετο μὲ τὸν ἀκριδέστερον τρόπον, μετὰ μίαν ἢ δύο ἡμέρας ἀργότερα, ὅταν δὲν ἔμενε πλέον οὔτε ἕνα καπίκι ὑπὸ τὸ χαρτόνομισμα τῶν τριῶν ἢ πέντε ρουβλίων τὰ ὁποῖα εὐρίσκοντο εἰς τὸ θυλάκιον τοῦ ἰλάρχου τὴν ἡμέραν τῆς ἐμφανίσεως τοῦ εὐγνώμονος πελάτου.

— Νά, ποῦ ἐφθάσαμε ! ὦραϊα ! — ἔλεγεν ὁ ἰλαρχος. — Τώρα, ζευζέκη μου, ἀπὸ τὴ στιγμή ποῦ ξετινάξαμε τὸ χρῆμα ὀλότελα, ἄς προσπαθήσουμε πάλι νὰ ξαναδροῦμε τὸ δρόμο τῆς ἐγκρατείας καὶ τῆς ἀρετῆς. Πόσο εἶναι ἀληθινὸ αὐτό ! «δίχως νὰ ἀμαρτήσῃ κανεὶς, δὲν θὰ μετανοήσῃ καὶ δίχως νὰ μετανοήσῃ δὲν θὰ σωθῇ». Ἐμεῖς συμπληρώσαμε τὸ πρῶτο μέρος· ὅσο γιὰ τὴ μετάνοια, εἶναι ἀνώφελο πρᾶγμα· ἄς σκεφθοῦμε λοιπὸν κατ' εὐθεϊαν πῶς νὰ σωθοῦμε. Πήγαινε στὸν ποταμὸ καὶ ἐργάσου· ἂν δὲν ἔχῃς ἐμπιστοσύνη σὶν ἑαυτὸ σου καὶ φοβᾶσαι μήπως ἐξοδεύῃς τὸ μισθό σου... πῆς στὸν ἐπιστάτη νὰ τὸν κρατῇ, ἢ φέρνε τον σ' ἐμένα. Ὅταν ξεκαθαρίσουμε καὶ βάλουμε κατὰ μέρος ἕνα ποσόν, θὰ σοῦ ἀγοράσω ἕνα πανταλόνι καὶ μὲ τὸ ὑπόλοιπο ὅ,τι χρειάζεται γιὰ νὰ μπορῆς νὰ θεωρῆσαι πάλιν ἄνθρωπος καθὼς πρέπει, ἕνας λιτὸς ἐργάτης καταδιωκόμενος ἀπὸ τὴν τύχη του. Μὲ ἕνα καινούργιο πανταλόνι, μπορεῖς νὰ πᾶς μακριά. Ἐμπρός ! μάρς !

Ὁ πελάτης ἀπήρχετο κάμνων τὸν ἀχθοφόρον εἰς τὸν ποταμόν, γελῶν ἠσύχως μὲ τοὺς μακροὺς καὶ σοφοὺς λόγους τοῦ ἰλάρχου. Δὲν ἔπαιρνεν ἐξ αὐτῶν μόνον τὸ ἄλλας, ἀλλ' ἔδλεπεν ἐμπρός του μὲ μάτια φαιδρά, ἠσθάνετο τὸ πνεῦμά του καρτερικὸν καὶ ἐγνώριζεν ὅτι ὁ εὐφραδῆς αὐτὸς ἰλαρχος εἶχεν ἕνα δυνατὸν βραχίονα, ποῦ ἐν ὦρᾳ ἀνάγκης ἠμποροῦσε νὰ τὸν ὑποστηρίξῃ.

Καὶ πράγματι, μετὰ ἐνὸς ἢ δύο μηνῶν καταναγκαστικῆν οὕτως εἰπεῖν ἐργασίαν, ὁ πελάτης χάρις εἰς τὴν αὐστηρὰν ἐπαγρύπνησιν τοῦ ἰλάρχου, ἐκέκτητο τὴν ὑλικὴν ἱκανότητα νὰ ἀναβῆ κατὰ ἕνα βαθμὸν ὑπεράνω τῆς θέσεως ἀπὸ τὴν ὁποίαν εἶχε καταβῆ, μὲ τὴν εὐεργετικὴν συνδρομὴν τοῦ ἰδίου ἰλάρχου.

— Ἐ λοιπόν, φίλε μου, — ἔλεγεν ὁ Κουβάλ-
δας ἐξετάζων μὲ τὸ κριτικὸν μάτι τοῦ τὸν ἀναρ-
ρώσαντα πελάτην, — ἰδοὺ ποὺ ἐβάλαμε στὸ χέρι
τὸ πανταλόνι καὶ τὸ φόρεμα. Αὐτὰ εἶναι πράγ-
ματα, ποὺ ἔχουν μεγάλη σπουδαιότητα... πί-
στευσέ με ἐμένα ποὺ ἔχω πείραν τοῦ κόσμου.
Ἐνόσω εἶχα πανταλόνι τῆς προκοπῆς, ἔμενα στὴν
πόλιν μὲ πόζα ἀνθρώπου καθὼς πρέπει, ἀλλὰ
— μὴ γένοιτο! — ἅμα τὸ πανταλόνι μου μὲ ἄφη-
νε, ἔπεφτα ἀπὸ τὴν ὑπόληψι τοῦ κόσμου κ' ἔπρεπε
μονάχος μου νὰ φύγω ἀπὸ τὴν πόλιν καὶ νὰ χα-
μηλώσω πρὸς τὰ ἐδῶ. Ὁ κόσμος, μικρὸ μου
βλάκα, κρίνει ὅλα τὰ πράγματα ἀπὸ τὸ σχῆμα
τους, καὶ ὅσο κι' ἂν τοῦ ξεδιαλύνεις τὰ πράγματα
δὲν τὰ καλονοιώθει, διότι ἡ βλακεία τοῦ εἶναι ἔμ-
φυτη. Βάλε το αὐτὸ καλὰ μέσα στὸ ξερό σου,
καὶ ἀφοῦ μοῦ πληρώσης τοῦλάχιστο τὸ μισὸ
χρέος σου, πήγαινε στὸ καλὸ, καὶ γύρευε καὶ θὰ
βρίσκῃς!

— Καὶ πόσα σοῦ εἶμαι χρεώστης, Ἀριστείδη
Φόμιτς; — ἐρωτοῦσε συγχυσμένος ὁ πελάτης.

— Ἐνα ρούμπλι καὶ ἑφτά γριβενίκ. Γιὰ τὴν
ώρα, δός μου τὸ ρούμπλι ἢ τὰ ἑφτά γριβενίκ. Γιὰ
τὸ ὑπόλοιπο, θὰ περιμείνω ἕως τὴν ἡμέρα ποὺ
θὰ κλέψῃς ἢ θὰ κερδίσῃς ὀλίγο περισσότερο
ἀπ' ὅ,τι ἔχεις τώρα.

— Σᾶς εὐχαριστῶ πολὺ γιὰ τὴν εὐγένειά σας,
— ἔλεγεν ὁ πελάτης συγκινημένος. — ὦ ναι,
ἀλήθεια! τί ἀνθρώπος ποὺ εἶσθε! ἀγαθὸς σὰν
ἄσπρο ψωμί! Ἀληθινά! τί κρῖμα ποὺ ἡ ζωὴ
ἔδειξε καὶ σὲ σᾶς τὲς ἀναποδιές της!... λέγω πὼς
θὰ ἦσατε ἕνας ὑπερήφανος αἰετός, ἂν ἐστέκατε
στὴ θέση σας.

Ἐ ἴλαρχος δὲν ἠμποροῦσε νὰ ζήσει χωρὶς νὰ
εἶπη λόγους φουσκωμένους.

— Τί πάει νὰ πῆ «στὴ θέση σας»; Κανεὶς δὲν
γνωρίζει τὴν ἀληθινὴν τοῦ θέση στὴ ζωὴ, κι' ὁ
καθένας μας ἔχει στὸν τράχηλό του ἕνα ζυγόν, ποὺ
δὲν εἶναι καμωμένος γι' αὐτόν. Ἡ θέσις τοῦ ἐμ-
πόρου Ἰούδα Πετουνικῶφ εἶναι στὰ καταναγ-
καστικὰ ἔργα, καὶ ὁμῶς περιπατεῖ μέρα-μεσημέρι
μὲς στοὺς δρόμους... καὶ σκέπτεται ἀκόμη νὰ
χτίση καὶ δὲν ξεύρω τί εἶδους μηχανή. Ἡ θέσις
τοῦ δικοῦ μας Δασκάλου ἔπρεπε νὰ εἶναι κοντὰ
σὲ μιὰν ἀγαθὴ χονδρογυναῖκα καὶ ἀνάμεσα σὲ
μισὴ ντουζίνα παιδιῶν, καὶ ὁμῶς κυλιέται μέσα
στὴν νταβέρνα τοῦ Βασιλώφ. Καὶ σὺ ὁ ἴδιος!...
πᾶς νὰ βρῆς μιὰ θέσι ὡς ὑπηρετῆς ἢ ὑπάλληλος
ξενοδοχείου, ἀλλ' ἐγὼ βλέπω ὅτι ἡ δουλειά σου
εἶναι νὰ γίνῃς στρατιώτης, γιὰτὶ δὲν εἶσαι βλά-
κας, εἶσαι καρτερικὸς καὶ νοιώθεις ἀπὸ πειθαρχία.
Κοίταξε, τί γελοῖο πρᾶγμα! Ἡ ζωὴ μᾶς χτυ-
πάει σὰν παιγνιόχαρτο κ' εἶναι πολὺ σπάνιο
πρᾶγμα νὰ μᾶς βάλῃ στὴν ἀληθινὴν μας θέση, ἢ
κι' ἂν μᾶς βάλῃ, δὲν μένουμε ἐκεῖ γιὰ πολὺν
καιρό.

(Ἀκολουθεῖ.)

Ἡ ΚΑΛΥΒΑ ΤΟΥ ΦΤΩΧΟΥ

[Ἐπὶ τῇ κατεδαφίσει τῶν καλυβῶν
Μορτακίων καὶ Τσικουδιᾶς].

Τ' ἀγρίμι σκούζει στὸ βουνὸ
κ' ἡ φτώχεια 'στὴν καλύβα.
Ἐξ' ὁ βορρηᾶς φυσομανᾶ
καὶ παίζει μὲ τὸ χιόνι.
μέσα ἐν' ἄρρωστο παιδί
'στὴν ἀγκαλιά τῆς μάνας
λίγη γυρεύει ζεστασιά.
Δὲν ἔχ' ἡ μάνα του φωτιά,
τὸ στρῶμά της σεντόνι.

Σὰν ὄρνιο γύρω της πετᾶ
καὶ κράζει πεινασμένο
ἐφέτος τὸ Θανατικό.
Ὅπου δὲν ἔχουνε ψωμί,
φωτιά νὰ ζεσταθοῦνε
χωρὶς γιὰτρὸ πεθαίνουνε
καὶ δίχως γιὰτρικόν.
Γι' αὐτὰ τῆς μάνας τὸ φιλι
καὶ μοναχὸ τὰ σώνει
κ' ὁ κόρφος μ' ἀτβεστη φωτιά
τὰ μελανὰ χερᾶκια τῶν
τῇ νύκτα ξεπαγώνει.

Τ' ἀγρίμι σκούζει 'στὸ βουνὸ
κ' ἡ φτώχεια 'στὴν καλύβα.
Ἐξ' ὁ βορρηᾶς φυσομανᾶ
καὶ παίζει μὲ τὸ χιόνι.
Τώρα ἡ καλύβα χάλασε
καὶ τὸ παιδί κ' ἡ μάνα
μέσα 'στοὺς δρόμους μείνανε
καὶ χιόνι τρὺς πλακώνει.

Ἐν Σμύρνη 1 Δεκεμβρίου 1910.

Μ. Α. Σεϊζάνης

ΒΡΟΧΗ

Πλαντάζει τὸ βροχόνερο στοῦ δρόμου τὴν ἔρμιά
καὶ μέσ' στὴν κάμαρά μου ἔδῶ μιὰν ἄκρα σιωπὴ
Σὰ νὰ χορεύουν Σάτυροι καὶ Σεληνοὶ στὸ δρόμο
κ' ἔδῶ μιὰν Ἀπολλώνια νὰ δέεται ψυχὴ.

Βρέχει ὄλο βρέχει ἀλλοίμονο, σὰν ὄλοι νὰ γελᾶνε
στοῦ ὄνειρου τὸ κυνήγημα τάνώφελο ταξίδι.
Βρέχει ὄλο βρέχει ἀδιάκοπα, σὰν ὄλοι τραγουδᾶνε,
μὰ τὸ φτωχὸ τραγούδι μου ξεχωριστὸ σὰν ἕνας.

ᾠ, ἔσὺ, μουρμούρα ἀδιάκοπη, τραγούδι στὸ
[τραγούδι,
ὅμως ὁ δρόμος καθενὸς εἶν' ἄλλος δρόμος χωρῖος.
Τρεχάτη, ἔσὺ, γυρνᾶς στὴ γῆ κι' αὐτὸ ψηλὰ φτε-
[ρόνει.
Ἄστραψε πάλι σύγνεφο τὸ δρόμο του νὰ πάρη.

Πλαντάζει τὸ βροχόνερο στοῦ δρόμου τὴν ἔρμιά
καὶ μέσ' στὴν κάμαρά μου ἔδῶ μιὰν ἄκρα σιωπὴ.
Σὰ νὰ χορεύουν Σεληνοὶ καὶ Σάτυροι στὸ δρόμο
κ' ἔδῶ μιὰν Ἀπολλώνια νὰ δέεται ψυχὴ.

(Ἀθῆναι).

Χρ. Βαρλέντης

ΤΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ — ΘΕΑΤΡΟΝ — ΜΟΥΣΙΚΗ

Ο κ. Ἀλέξανδρος Ἰβάνοβιτς Κοσσορότωφ
διάσημος Ρώσος συγγραφεὺς πολλῶν ἔργων,
γνώστης τῆς ἀρχαίας καὶ νέας Ἑλληνικῆς, ἐν
Ἑλλάδι εὐρεθεὶς ἐσχάτως ὡς ἀντιποκριτῆς τῆς
ἐν Πετροπόλει ἐφημερίδος «**Rets**» καὶ ἀνα-
γνώσας τὰ ἐν τῇ «Χαραυγῇ» περὶ Γκόρκυ γρα-
φέντα εἶχε τὴν καλοσύνην καὶ εὐγένειαν νὰ μᾶς
ἀποστείλῃ μέσον φίλου τὰς ἐξῆς πληροφο-
ρίας περὶ τοῦ διασήμου Ρώσου διηγηματο-
γράφου.

Δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι αἱ πληροφορίες αὗται
τοῦ κ. Κοσσορότωφ στενοῦ καὶ προσωπικοῦ
φίλου τοῦ Γκόρκυ εἶναι αἱ θετικώτεραι καὶ
οὐχὶ αἱ δημοσιευθεῖσαι ἐν τῇ «Χαραυγῇ» ἐκ
τοῦ Γαλλικοῦ μεταφρασθεῖσαι. Διὰ τοῦτο καὶ
τὰς δημοσιεύομεν εὐχαριστοῦντες θερμῶς τὸν
εὐγενῆ Ρώσον λόγιον:

Ὁ Μαξιμ Γκόρκυ, τοῦ ὁποίου τὸ πραγματικὸν
ὄνομα εἶναι Μαξιμ Πεσκῶφ, ἐγεννήθη τὸ 1868.

Τὸ ἐκδοτικὸν του κατάστημα ἱδρύσεν ἐν Πε-

τρονπόλει καὶ ὄχι ἐν **Nižni Novogorod**. Δὲν
ἀπελύθη ἐκ τῶν φυλακῶν ἕνεκα τῶν διαμαρτυ-
ριῶν τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου καὶ συνεπῶς
οὔτε ἐξωρίσθη ἀπολυθεὶς ὑπὸ τῆς Κυβερνή-
σεως, ἀλλὰ κατώρθωσε νὰ δραπετεύσῃ ἐκ τῶν
φυλακῶν εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν. Δὲν δύναται δὲ
νὰ ἐπανέλθῃ εἰς Ρωσίαν ἰσχύοντος ἔτι τοῦ ἐν-
τάλατος τῆς συλλήψεώς του.

Τὰ περὶ σχέσεών του μετὰ γυναικὸς ἐλευ-
θέρων ἠθῶν διαστρέφονται. Ἡ ἐν λόγῳ γυνὴ
δὲν εἶναι τοιαύτη. Ἡ ὑπόθεσις ἔχει ὡς ἐξῆς:

Ὁ Γκόρκυ ὡς συγγραφεὺς, σοσιαλιστῆς καὶ
liberaliste ἐσχέτισθη μετὰ τῆς ἐκπάγλου
καλλονῆς πρωταγωνιστρίας τοῦ ἐν Μόσχῃ
μεγάλου θεάτρου **Stanislavsky Mme An-
dréeff**, ριζοσπάστιδος γυναικὸς, μεγάλου τα-
λάντου καὶ πολὺ **comme il faut**. Αἱ ὁσημέ-
ραι καθιστάμεναι ἀβρότεραι σχέσεις των μετε-
βλήθησαν εἰς ἀμοιβαίον ἔρωτα καὶ ἐγκαταλεί-
ψαντες ἀμφοτέροι τὰς συζυγικὰς των ἐστίας
ἠνώθησαν πολιτικῶς ὁ δὲ Γκόρκυ παρουσίαζεν
εἰς τοὺς φίλους του τὴν **Mme Andréeff** ὡς
σύζυγόν του, (ἐν Ρωσίᾳ γυνὴ ἡ ὁποία παρου-
σιάζεται ὑπὸ τινος ὡς σύζυγός του ἀναγνωρί-
ζεται ὡς τοιαύτη καὶ ἂν ἡ ἔνωσις των οὐδένα
φέρῃ ἐπίσημον θρησκευτικὸν ἢ πολιτικὸν χα-
ρακτῆρα) χωρὶς καὶ νὰ παύσῃ σεβόμενος καὶ
ἀγαπῶν τὸ τέκνον καὶ τὴν νόμιμον σύζυγόν του,
μεθ' ἧς πολλάκις συνηντᾶτο ὡς φίλος καὶ διε-
τέλεσε τοιοῦτος μέχρι ἐσχάτων.

Μετὰ τὰ γνωστὰ συμβάντα τοῦ 1905, ὅπο-
τε ὁ Γκόρκυ διέφυγε τὴν εἰς Σιβηρίαν ἐξορίαν
καὶ τοὺς ὄνυχας τοῦ Τσαρισμοῦ μετέβη μετὰ
τῆς νέας συζύγου του εἰς Ἀμερικὴν ὅπου ἐγκα-
τεστάθησαν εἰς ξενοδοχεῖον τῆς Νέας Ὑόρκης
ὑπὸ τὸ ὄνομα Κοσ καὶ Κα Μαξιμ Γκόρκυ. Ἐνας
ἐχθρὸς του ὅμως κατηγορήσεν εἰς τὸν ξενοδό-
χον τὴν συνοδὸν του ὡς ἐλευθέρων ἠθῶν γυ-
ναῖκα, αὐτὸν δὲ ὡς τυχοδιώκτην.

Ἐπειδὴ δὲ οἱ Ἀμερικανοὶ εἶναι πολὺ ἠθικο-
λόγοι (**moralistes**), ὁ ξενοδόχος ἠναγκάσθη
νὰ τοῦ ὑποδείξῃ ὅτι πρέπει νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ
ξενοδοχεῖον. Ἐνεκα τούτου ὁ Γκόρκυ ἀνε-
χώρησεν ἐξ Ἀμερικῆς εἰς Ἰταλίαν ἐγκαταστα-
θεὶς μετὰ τῆς νέας συζύγου του ἐν **Capri** ὅ-
που ἠγόρασεν ἑπαυλιν ἐν τῇ ὁποίᾳ καὶ δια-
μένει μέχρι σήμερον.

— Ἐφθασεν εἰς Ἀθήνας μετὰ τῆς συζύγου
τοῦ ὁ κ. Μανώλης Καλομοίρης ἀπὸ τοὺς ὀλί-
γους ἔλληνας μουσικοὺς συνθέτας. Ὁ κ. Μ.
Καλομοίρης διέμεινεν ἀρκετὰ ἔτη ἐν Ρωσίᾳ, τῶρα
δὲ μένει ἐν Βιέννῃ ὡς διευθυντῆς ὀρχήστρας, ἡ-
τις μέλλει νὰ παίξῃ πολλὰ ἔργα του ἐκεῖ.

Ὁ κ. Καλομοίρης θὰ δώσῃ ἐν Ἀθήναις δύο
συναυλίας μὲ πρόγραμμα ἀποτελούμενον ἀπὸ
ιδικὰς του συνθέσεις.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΑΓΙΩΡ

Ένας από τους ὀλίγους κωμικούς πού ἔχει νά ἐπιδείξη ἡ ἑλληνική σκηνή, ὁ Κωνσταντῖνος Σαγιώρ, ἀπέθανε κατ' αὐτὰς ἐν Ἀθήναις. Ὁ Σαγιώρ τὰς πρώτας δάφνας τῆς τέχνης του ἔδραψεν ἐν Σμύρῃ· ἐκεῖ τὸν εἶχα ἔρωτοῖδε μιὰ βραδιά εἰς τὸ θερινὸν θέατρον «Λουκά» πρὸ δεκαετίας περίπου, ὅπου ἔπαιζε τὸν Δὸν Ζουάν. Ἐκτοτε τὸν εἶδα πολλάκις ἐν Σμύρῃ εἰς διαφόρους ρόλους, εἰς τοὺς ὁποίους ἦτο μοναδικός, σκορπίζοντα τὴν εὐθυμίαν καὶ τοὺς μέγχοι δακρύων γέλωτας εἰς τοὺς θεατάς. Πολλάκις ἔτυχε νά τὸν ἴδω μόνον, εἰς μίαν ἀπόμερον γωνίαν ἐνὸς καφενεῖου, ἢ εἰς τὴν προκυμαίαν πάλιν μόνον μελαγχολικὸν ἢ ρεμβάζοντα, με ὄψιν συμπαθητικὴν, με βλέμματα ἀορίστως πλανώμενα εἰς τὸ κενόν, γεμάτα ἀπὸ μελαγχολίαν καὶ θλίψιν, ὡσὰν νά προησθάνετο τὸ σύντομον τέλος του. Κατόπιν ἀπῆλθεν εἰς Ἀθήνας καὶ ἀμέσως κατέστη ἐκεῖ γνωστότατος ἐπιβληθεὶς εἰς τὸ ἀθηναϊκὸν δημόσιον, τὸ ὁποῖον κυριολεκτικῶς τὸν ἐλάτρευεν. Μόλις ἐφαίνετο ἐπὶ σκηνῆς, τὸ θέατρον κατεκλύζετο ἀπὸ χειροκροτήματα καὶ ἐπευφημίας. Οἱ κριτικοὶ τῶν θεάτρων ἔπλεκαν ἐγκώμια μέσα εἰς ἐφημερίδας καὶ περιοδικὰ εἰς τὸν «μικρὸν μὲν τὸ δέμας ἀλλὰ μαχητὴν», νάνον μὲν τὸ ἀνάστημα, γίγαντα δὲ τὴν τέχνην. Διότι ὁ Σαγιώρ δὲν ἦτο ἀπὸ τοὺς κωμικούς τῆς ρουτίνας οἵτινες ἀγωνίζοντα νά διεγείρουν τὴν θυμηδίαν καὶ τοὺς γέλωτας με ὑπερβολικὸν μορφασμὸν μέχρι παραμορφώσεως τοῦ προσώπου καὶ με σπασμωδικὰ κινήσεις τῶν μελῶν τοῦ σώματος καὶ ἀηδεῖς χειρονομίας καὶ φωνὰς ὑστερικὰς καὶ ἐκνευριστικὰς. Ὁ Σαγιώρ ἦτο κωμικὸς ἰδιόρρυθμος. Λεπτὸς καὶ φυσικὸς καὶ ἀπέριττος εἰς τὸ παράστημά του, τὴν μορφήν, τὰς κινήσεις, τὸν τόνον τῆς φωνῆς. Με μίαν λοξὴν ματιάν του, με μίαν κωμικὴν ἐλαφρὰν ἐπίκλισιν τοῦ ἀναστήματός του ἢ με μίαν ἀνεπαίσθητον χειρονομίαν, με ἓνα λόγον ἰδικῆς του ἐφευρέσεως, με τὸ δημιουργικὸν κωμικὸν πνεῦμά του, με τὸ ὁποῖον ἐγνώριζε νά σώζῃ καὶ τὰ ἀνιαρότερα ἔργα, ἐπροκάλει γέλωτας ξεκαρδιστικούς καὶ χάλαζαν χειροκροτημάτων.

Ὁ θάνατος τοῦ Σαγιώρ ἀποστερεῖ τὴν ἑλληνικὴν σκηνὴν ἐνὸς τῶν λαμπροτέρων ἀστέρων της.

— α.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ἐξεδόθησαν οἱ «Θρύλοι», συλλογὴ ποιημάτων τοῦ ἐν Ἀθήναις ποιητοῦ καὶ συνεργάτου τῆς «Χαραυγῆς» κ. Χρ. Βαρλέντη: ὁμορφες ἰδέες μέσα εἰς στίχους καλοδουλεμένους με ρυθμὸν ποικίλλοντα, ὅπου πλεονάζει ὁ δεκαπεντασύλλαβος. Παραθέτομεν ἐδῶ τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον «Μακεδονία» μικρὸν ἀλλὰ γεμᾶτο αἴσθημα καὶ στοργὴν ποίημα:

Ἀλύτρωτη κι' ἀσάλευτη καὶ σιδηροδεμένη
Δὲ μοιάζεις μήτε ζωντανὴ μὰ μήτε πεθαμένη·

Πλάκα τοῦ τάφου ἀσήκωτη πού σὲ βαριοπλακώνει
Ἐγίνηκεν ἡ τόση σου λαμπράδα ὅπου ἐντύθη
Μὲ τὸ μεγάλο Ἀλέξαντρο καὶ τὴν τρανὴν Ἑλλάδα
Καὶ μήτε ὡς τόσο πού ἔρχεται ἀγγελικὸ ἓνα χέρι
Νά ξαναγεννηθῆς
Καὶ μόνο μαῦρο σὲ χτυπᾷ κατάστηθα μαχαίρι
Νά μὴν ξανακουστῆς.

ὑπὸ τὸν συμβολικὸν τίτλον «Ἀγριολούλουδα» ἔξεδόθη εἰς κομψὸν τεῦχος συλλογὴ στίχων τοῦ νεαροῦ εὐέλπιδος Σμυρναίου ποιητοῦ κ. Νίκου Σαντοριναίου. Εἰκόνες ὠραῖες καὶ ζωντανὲς παρμένες ἀπὸ τὴν φύσιν, πού μᾶς ὑπενθυμίζουν τοὺς τορνευμένους στίχους τοῦ ἐκ τῶν ἀρίστων ποιητῶν μας κ. Πέτρου Βλαστοῦ (Ἑρμονα), μαγεύουν τὸν ἀναγνώστην. Ἴδου ἐκ τῆς συλλογῆς ἐν χαριέστατον τετράστιχον:

Βλάμικο.

Πὲς τῆς Κυρᾶς σου, τὰ σκαλιὰ πουργὸν νά μὴ σὲ βάνει
νά σφουγγαρίζεις, Χιώτισσα, ψηλαμισκουμπωμένη,
τί καθὼς σκύβεις τραγανὴ καὶ ροδοπυρωμένη,
στ' ἀντικρυνὸ τὸ καπηλιὸ τὰ κάνουνε βεράνι.

Ἐπίσης ἐλήφθη εἰς τὰ γραφεῖά μας συλλογὴ ρωσικῶν διηγημάτων, τοῦ Τολστόη, Γκόρκυ, Πούσκιν, Τσέχοφ κλπ. μεταφρασμένων ἐκ τοῦ ρωσικοῦ ὑπὸ τοῦ ἐν Κων)πόλει συνεργάτου μας κ. Ν. Καστρινοῦ, τοῦ ὁποῖου ἄρθρον περὶ τῆς «Ρωσικῆς φιλολογίας» θὰ δημοσιεύσωμεν προσεχῶς εἰς τὴν «Χαραυγὴν». Τὰς ὠραίας μεταφράσεις τοῦ κ. Καστρινοῦ συνιστῶμεν εἰς τοὺς ἀναγνώστας μας.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ «ΧΑΡΑΥΓΗΣ»,

Κων)πολιν. Κουρ: Ν. Σαντοριναῖον. Εὐχαριστοῦμεν δι' εὐμενεῖς κρίσεις. Ν. Καστρινοῦ. Ἐπίσης ὡς καὶ δι' ἐνδιαφέρον καὶ κ. Γεωργιάδην διὰ συνεργασίαν. Χαριτικὴν. Εὐχαριστοῦμεν. Συνεμορφώθημεν καθ' ὅλα. Γράφομεν καὶ ἰδιαίτερος. Ἐμμ. Ἀξιότην. Ἐχει καλῶς. Τάνταν. Κ. Τριανταφυλλίδην. Εὐχαριστοῦμεν διὰ πληροφορίας σας.

Ἀθήνας. Ἀσ. Νικολαΐδην. Συνεργασίαν κ. Μελαῖ ἐλάβομεν ὡς καὶ λοιπῶν. Γράφομεν ἐν ἐκτάσει.

Δωζάνην. κ. Χρυσ. Μολῖνον. Ἐνεγράψαμεν νέον. Εὐχαριστοῦμεν δι' ὅλα.

Μόναχον. Γρ. Χ' Βασιλείου. Ἐλάβομεν. Περιμένομεν νεώτερα. Σᾶς γράφομεν.

Κυδωνίας. Δ. Πέπταν. Κεμέρ. Στ. Σεβαστόν. Σᾶς ἐγράψαμεν. Μαγνησίαν. Σωτ. Χ' Δημητρίου. Κ. Μισσηλίδην Ἀναμένομεν. Αἰδίνιον. Μαν. Ἀναγνωστόπουλον. Ἀναμένομεν ἐπιστολὴν σας. Πέτραν. Παντ. Ἐλευθεριάδην. Ἐστάλη 3ον φυλλάδιον ἐκ δευτέρου. Μόλυβον. Δ. Σάββαν. Ἐστάλη 2ον φυλλάδιον ἐκ δευτέρου. Σμύρνην. Μ. Δ. Σεῖζάνην. Σᾶς ἐγράψαμεν. Α. Βουλαλαῖν. Ἐνεγράψαμεν νέους εὐχαριστοῦμεν. Πέργαμον. Γ. Χονδρονίκην. Ἐλάβομεν. Συγγνώμην διότι δὲν σᾶς ἐγράψαμεν ἀκόμη. Φίλιαν. Θεορ. Παπαστυλιανοῦ. Εὐχαριστοῦμεν ἐνεγράψαμεν.

Ἐπεύθυνος: Μ. Σ. Βάλλης.